

Mezinárodní
hudební
festival
Brno
International
Music
Festival

VELKONOČNÍ FESTIVAL DUCHOVNÍ HUDBY 2013

22. ročník
24/3—7/4/2013
www.mhf-brno.cz

Programový katalog

Vydala Filharmonie Brno
Redakce *Vítězslav Mikeš, Lucie Šnajdrová,
Jiří Beneš a Jana Baláčová*
Texty *Vladimír Maňas, Jiří Beneš, Klára Mühlová,
Markéta Vlková, Helena Kramářová*
a *Andrea Bodnářová*
Anglický překlad *Andrea Bodnářová*
a *Alena Řezníčková*
Německý překlad *Helena Kramářová*
Foto archiv Filharmonie Brno
Grafická úprava dle koncepce SIDE2,
sazba a produkce Petr Tejkal Design
Náklad 1 000 ks
Redakční uzávěrka 14. března 2013

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Mezinárodní hudební festival Brno
Velikonoční festival duchovní hudby
Komenského nám. 534/8
602 00 Brno, Česká republika
e-mail info@filharmonie-brno.cz
www.mhf-brno.cz
telefony
+420 539 092 801 ústředna
+420 539 092 839 manažerka festivalu
+420 539 092 811 prodej vstupenek

Změna programu vyhrazena!

22. ročník
24/3—7/4/2013

Programový katalog

Summary
Resumé

Velikonoční festival duchovní hudby 2013
se koná pod záštitou
biskupa brněnského Mons. Vojtěcha Cikrleho,
ministryně kultury Aleny Hanákové,
ministra zahraničí Karla Schwarzenberga,
primátora města Brna Romana Onderky
a starosty MČ Brno-střed Libora Šťástky

VELIKONOČNÍ FESTIVAL DUCHOVNÍ HUDBY 2013

Mezinárodní hudební festival Brno
je členem Evropské asociace festivalů
a Asociace hudebních festivalů
České republiky

Pořadatel
Filharmonie Brno, příspěvková organizace

B | R | N | O

Statutární město Brno finančně podporuje
Filharmonii Brno

**24/3/NE/19.00
evangelický chrám
J. A. Komenského**

Zahajovací koncert

Haas Žalm 29
Britten Kantáta milosrdenství
Martin A život ji přemůže...

solisté: Wallingerová / Kusnjer / Briscein / Hájek /
Postránecký
Ars Brunensis Chorus / Dan Kalousek
Komorní filharmonie Pardubice /
Marko Ivanović

**25/3/PO/19.00
kostel sv. Augustina**

Lasso / Madelka / Arcadelt / Gallus / Rihm /
Sciarrino

Pašijová moteta 16. století a současnosti

Vokální ansámbl
Singer Pur (Německo)

**26/3/ÚT/19.00
kostel sv. Janů (u minoritů)**

Koncert pod záštitou italského velvyslance
Pasquale D'Avino

Aloisi / Rossi / Valentini
Barokní moteta pro Svatý týden

Societas Incognitorium /
Eduard Tomašík

**3/4/ST/19.00
kostel sv. Janů (u minoritů)**

Händel Izrael v Egyptě

solisté: Kowalska / Łukawska / Dulewicz / Wall /
Szumski / Ozimkowski

Capella Cracoviensis /
Jan Tomasz Adamus (Polsko)

**5/4/PÁ/19.00
evangelický chrám
J. A. Komenského**

Koncert pod záštitou Velvyslanectví USA

Štochl ...vládnost... světlo duše...
Reich Tehillim

solisté: Jedličková / Píchová / Nepivodová /
Kořínková
Brno Contemporary Orchestra /
Pavel Šnajdr

**7/4/NE/19.00
katedrála sv. Petra a Pavla**

Závěrečný koncert

Mendelssohn-Bartholdy
Žalm 114 / Lauda Sion / Gloria

solisté: Janková / Škarková / Hilscherová /
Březina / Šelc
Český filharmonický sbor Brno / Petr Fiala
Filharmonie Brno /
Andreas Sebastian Weiser

EXPOZICE NOVÉ HUDBY

Brno | 12. – 16. června 2013

MORAVSKÝ PODZIM

Brno | 27. října – 8. listopadu 2013

VELIKONOČNÍ FESTIVAL DUCHOVNÍ HUDBY

Brno | 13. – 27. dubna 2014

www.mhf-brno.cz

Čestný výbor MHFB

JUDr. Michal Hašek
hejtman Jihomoravského kraje

Bc. Roman Onderka, MBA
primátor města Brna

doc. PhDr. Mikuláš Bek, Ph.D.
rektor Masarykovy univerzity

prof. ing. MgA. Ivo Medek, Ph.D.
rektor Janáčkovy akademie múzických umění

Jiří Morávek
generální ředitel SNIP & CO, spol. s r. o.

Umělecká rada MHFB

předseda
MgA. David Mareček, Ph.D.

členové
PhDr. Jiří Beneš
Mgr. Aleš Březina
MgA. Jan Hlaváč
Mgr. Marek Hrubecký
PhDr. Marie Kučerová
Mgr. Vladimír Maňas, Ph.D.
Mgr. Zbyněk Matějů
Mgr. Vítězslav Mikeš, Ph.D.
Mgr. Viktor Pantůček
PhDr. Viera Rusinková
MgA. Lucie Šnajdrová
Mgr. Jan Špaček
Mgr. Jaroslav Štátný, Ph.D.
Mgr. Jiří Zahradka, Ph.D.
Mgr. Jan Žemla

generální intendantka

PhDr. Marie Kučerová

dramaturg

Mgr. Vladimír Maňas, Ph.D.

manažerka festivalu

MgA. Lucie Šnajdrová

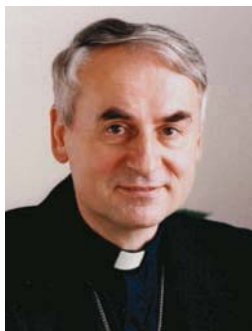
Soustředění, zklidnění, zjemnění i naději přináší každoročně do předjarně naladěného Brna svátek duchovní hudby. Ačkoliv dnešní svět jeví spíše tendence ke zrychlování a zplošťování, velký zájem publika o festivalové koncerty je dokladem toho, že i moderní člověk stále upírá zrak a sluch k hodnotám, které obohacují a občerstvují jeho duši. A je zřejmé, že také v životě soudobého města má duchovní hudba své místo podobně, jako je měla kdysi.

V programu 22. ročníku Velikonočního festivalu duchovní hudby, jehož hlavním motivem je exodus-vyjítí a který mimo jiné připomene ústřední roli žalmů v židovské i křesťanské bohoslužbě, tak i letos nalézáme široké spektrum liturgických skladeb od baroka po současnost v podání vynikajících tuzemských i světových interpretů. Těší mě, že pocty se dostane také jubilantu Petru Fialovi, zakladateli a dlouholetému sbormistrovi Českého filharmonického sboru Brno.

Obraz světa, do kterého s Kristovým vykupitelským činem vstoupila nová životní míza, jako se to na jaře děje všemu živému v přírodě, a umožnila mu vykročit k nové naději, je poselstvím, jež i pro lidstvo v jednadvacátém století zůstává aktuální. My posluchači jsme z celého srdce vděční Velikonočnímu festivalu duchovní hudby, že nám toto poselství zprostředkovává.

Přeji festivalu mnoho dalších úspěšných ročníků a nám všem nepomíjivý zážitek z duchovní hudby.

Bc. Roman Onderka, MBA
primátor statutárního města Brna

Milí přátelé,

zdálo by se, že středem a vyvrcholením postní doby je smrt Ježíše Krista na kříži. Ovšem tímto středem byla, je a zůstane láska. Láska ve své nejčistší podobě. Jen ona dává smysl přijaté bolesti, utrpení i smrti na kříži, přes něž získává svoji cenu.

Právě tato, lidské přirozenosti těžko pochopitelná láska Boha k nám hříšníkům je věčnou inspirací umělcům všech oborů – výtvarných, literárních i hudebních – a jejich prostřednictvím i všem, kdo jsou schopni vnímat dimenze krásy. Té krásy, která má schopnost zmocňovat se duše člověka, naplňovat ji a stávat se stálou inspirací, prozařující a proměňující život ve všech jeho rovinách. V tomto smyslu i z každého z nás vytváří umělce přispívajícího svými postoji ke slyšené hudbě harmonií nebo disharmonií.

Mons. ThLic. Vojtěch Cikrle
biskup brněnský

Milí posluchači,

dostává se mi krásné cti pozdravit Vás poprvé v mé nové funkci ředitelky Filharmonie Brno, a to téměř symbolicky při zahájení Velikonočního festivalu duchovní hudby. Každý začátek v sobě skrývá naději, energii a víru a meditativní zklidněná velikonoční doba je pro vnímání obohacující duchovní hudby zvlášť vhodná.

Festival odehrávající se v brněnských chrámech připravili s láskou a erudicí moji kolegové a Vaše spokojenost a poděkování patří jim. Pro mě osobně byl již loňský ročník v režii Filharmonie Brno posluchačským zážitkem a letos se těším ještě víc – není úplně běžné uslyšet takto koncentrovaně duchovní díla například Pavla Haase, Benjamin Brittena, Jacoba Handla, Wolfganga Rihma, Salamona Rossiho, Steva Reicha či Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, to vše navíc ve špičkovém provedení.

Přeji Vám, aby Vás návštěva každého koncertu či přímo celého festivalu naplnila pravou velikonoční radostí.

PhDr. Marie Kučerová
ředitelka Filharmonie Brno

Únava

Bohuslav Reynek

Bože, dlouho již tě moje duše hledá,
a jest cesta stále táž, tak šeda,

slunce na obzoru mdlé, jak v přehrštli
by tvojí mládě ukryté, jež potloukli

a jehož teplá krev ti z prstů kane...
– Neptám se tě, dojdu-li, můj Pane,

vím, že dojdu, ale kdy a kam?
Všemu svěřuji se: světlu, tmám,

ale cesta moje šeda v noci, ve dne,
na obzoru nic, neb ono slunko bédné,

mládě ztracené, jež, skleslý, nevím již,
zda, Bože, dechem zahříváš, neb zabíjíš...

Sjednocující motiv Exodu byl pro letošní 22. ročník Velikonočního festivalu duchovní hudby vybrán ve snaze vytvořit rámec pro široce otevřený program. Ten reflektuje odchod Izraelitů z Egypta, jeho připomínku v podobě svátků Pesach a úzkou souvislost s křesťanskými Velikonocemi, ale také nedobrovolný odchod nebo překonání strachu ze smrti. V programu tak zazní díla vycházející přímo ze Starého zákona nebo duchovní skladby autorů, kteří se kvůli svému původu či vyznání ocitli ve faktickém nebo vnitřním exilu.

V českoobratrském evangelickém *Červeném kostele*, v němž se letos uskuteční dva koncerty, zazní na úvod festivalu tři nepříliš známá díla významných autorů 20. století: *Žalm 29* (1932) Pavla Haase, *Kantáta milosrdenství* (1963) Benjamina Brittena a kantáta *Et la vie l'emporta* (A život ji přemůže..., 1974), poslední dílo Franka Martina. Dohromady vytvářejí úvodní ekumenický triptych oslavující Boha ústy žalmisty, ale také připomínající nezbytnost aktivního milosrdenství a smíření se s neodvratnou smrtí.

Další dva koncerty pašijové části festivalu jsou do určité míry autorskými či ansámblovými projekty. Mnichovské vokální sexteto Singer Pur představi v kostele sv. Augustina svůj program postních motet a kajících žalmů 16. a 20. století. Skladby Salvatora Sciarrina a postní moteta Wolfganga Rihma vznikly přímo na objednávku ansámblu. Pro brněnský festival pak Singer Pur svůj program doplnili o latinské kající žalmy renesančního skladatele Simona Bar Jona Madelky. Pozoruhodné už jsou samotné osudy autora, původem ze slezského Opolí, který se v sedmdesátých letech 16. století usadil v Plzni a stal se členem tamního řeznického cechu. Zároveň však své kompozice vydával tiskem a právě jeho kající žalmy zařadil na repertoár mnichovského vévodského ansámblu

jeho kapelník Orlando di Lasso. Lassova a Madelkova díla tak po několika staletích zazní znovu vedle sebe.

Když na počátku roku 1665 tehdejší farář v Dolních Věstonicích zjistil, že jeho život je už u konce, uspořádal své záležitosti a odešel zemřít do svého mateřského kláštera, minoritského konventu v Brně. O čtvrtstoletí dříve vyšla v Benátkách poslední známá sbírka skladeb téhož duchovního. Giovanni Battista Aloisi pocházel z Boloně, ale větší část svého života spojil s Moravou. Ačkoli byl ve své době uznávaným a vydávaným skladatelem, dal přednost svému duchovnímu povolání. V Aloisiho domovském chrámu – minoritském kostele sv. Janů – zazní jeho díla spolu s hebrejskými skladbami na texty ze starozákonní knihy *Písně písní* Salamona Rossiho a postními motety Giovanniho Valentiniho, varhaníka na vídeňském císařském dvoře. Program připravil a se svým souborem nastudoval Eduard Tomašík, který se již několik let věnuje osudům a dílu minority Aloisiho.

Zmíněný odchod Izraelitů z Egypta bude ve velikonoční části programu připomenut hned dvakrát. Zvolené téma vybízelo k zařazení slavného Händelova oratoria *Israel v Egyptě*. V situaci, kdy se uváděním takto rozsáhlých děl z období baroka zabývá u nás jen malý okruh souborů, je možnost srovnání vítaná. Händelovo oratorium totiž v minoritském kostele sv. Janů provede Capella Cracoviensis, jedna z hudebních institucí města Krakova. Tematický oblouk se uzavírá Mendelssohnovým zhudebněním 114. žalmu *In exitu Israel* (Když vyšel Izrael z Egypta) v rámci závěrečného koncertu na Petrově, na němž zazní také latinská chrámová díla *Gloria* a *Lauda Sion* téhož skladatele v nastudování Andrease Sebastiana Weisera.

K vrcholům festivalu by měl patřit také druhý koncert v *Červeném kostele* – první brněnské provedení slavné skladby *Tehillim* Steva Reicha v podání Brno Contemporary Orchestra. Reichovo zhudebnění vybraných hebrejských žalmů není dílem celovečerním, proto první polovinu koncertu vyplní prostorová instrumentální kompozice na objednávku festivalu, jejímž autorem je současný pražský skladatel Ondřej Štochl.

Doprovodný program letošního ročníku festivalu je různorodý. Na Škaredou středu zazní *Matoušovy pašije* Johanna Sebastiana Bacha v kostele sv. Michala. V rámci svého turné po střední Evropě je provede Utrechtský studentský sbor a orchestr (USKO). Samotný program *Tenebrae* (temné hodinky) se uskuteční opět v jezuitském kostele Nanebevzetí Panny Marie. Na Zelený čtvrtek zazpívají členové Illegal consort sponsoria Carla Gesualda da Venosa. Vystoupení ženského sboru Filokallia v následujícím dni zpřítomní ve zpěvech východních liturgií nejen události samotného Velkého pátku, ale také cyrilometodějskou misii na Velkou Moravu. Akce začleněné do doprovodného programu festivalu se uskuteční i ve velikonoční době: dětem je určeno *Hledání ztracené ovečky* s ansámblem Ritornello ve foyeru Besedního domu, Czech Baroque Ensemble uvede na Petrově Bachovu *Mši h moll* a velikonoční vítání jara v renesanční Anglii připomene program Hudebních lahůdek v Domě pánů z Kunštátu.

Mgr. Vladimír Mañas, Ph.D.
dramaturg festivalu

Pavel Haas

ŽALM 29 op. 12
pro baryton, ženský sbor a komorní orchestr
s varhanami

Ivan Kusnjer baryton
David Postránecký varhany

Benjamin Britten

CANTATA MISERICORDIUM op. 69
(Kantáta milosrdenství)
pro tenor a baryton sólo, komorní sbor
a orchestr

Aleš Briscein tenor
Jiří Hájek baryton

Frank Martin

ET LA VIE L'EMPORTA
(A život ji přemůže)
pro alt a baryton sólo, komorní sbor
a komorní orchestr

1. Prosba (Imploration)
2. Souboj (Combat)
3. Oběť (Offrande)

Jana Wallingerová mezzosoprán
Ivan Kusnjer baryton

Ars Brunensis Chorus
sbormistr Dan Kalousek
Komorní filharmonie Pardubice
dirigent Marko Ivanović

Svatý neboli pašijový týden začíná připomínkou triumfálního Ježíšova vjezdu do Jeruzaléma na Květnou neděli. Tehdy zástupy volaly *Hosanna Synu Davidovu*, jásot se však v několika málo dnech proměnil ve spílání a rány. Na Květnou neděli se také v liturgii poprvé zpívaly pašije, ty části z evangelií, které pojednávají o utrpení a umučení Krista, a zaznívaly pak v průběhu celého Svatého týdne.

Zahajovací koncert Velikonočního festivalu duchovní hudby 2013 vyplňují tři oduševnělá duchovní díla skladatelů 20. století. V dialogu s inspirativním, strohým prostorem evangelického kostela nevyprávějí jeden příběh, ale dávají prostor navzájem souznějícím myšlenkám. Při pozorném vnímání jednotlivých textů, jež jsou ve smyslové rovině překládány a umocňovány svým zhudebněním, vystupují do popředí motivy pokory, milosrdenství a smíření.

Žalm 29 je z nemnoha orchestrálních skladeb Pavla Haase (1899 Brno–1944 Osvětim) jediným duchovním dílem. Vznikl na počátku třicátých let, krátce po dokončení a premiéře pozoruhodné orchestrální *Předehry pro rozhlas*, která má s mladším *Žalmem* řadu společných prvků: melodiku, motoričnost, optimismus. Během své cesty do Německa byl Haas inspirován zvukem zvonů katedrály v Kolíně nad Rýnem. Nepravidelné vyzvánění v kvartsextakordu fis moll otevírá skladbu, která měla být původně koncertem pro varhany, jak dokládá nadpis skici. Již tehdy však Haas počítal také s užitím barytonového sóla a dětského sboru. Nakonec vznikla dvoudílná skladba a byla uvedena poprvé 13. března 1933 v Brně za řízení Břetislava Bakaly.

Její první část je čistě instrumentální, vedle sólově exponovaných varhan zde náleží důležitá úloha kompaktním vstupům smyčcového orchestru a bloku dvou trubek a lesních rohů. Plná orchestrální sazba v závěru řídne postupným odpojováním nástrojových skupin, opětovně vyzvánění a vstup varhan připomenou začátek skladby. Nově se však ozývají úderu na velký buben, představa procesí mífícího do druhé části,

Komorní filharmonie Pardubice

v níž zazní samotný žalm. Jako by velebný majestát uvnitř chrámu měl být nyní vyjádřen veřejně v chrámové předsíni sborem žalmistů a veleknězem: *Vzdejte Hospodinu čest a slávu*. Buben stále udává pravidelný puls a vnitřní dynamičnost žalmové části postupně rozvíjejí další nástrojové skupiny. Samotný motiv chvály nejdříve uvádějí trubky s ostinátní figurou lesních rohů, zanedlouho zaznívá s textem 29. žalmu z Bible kralické ve dvouhlasém ženském sboru. Zatímco sbor přednáší ostinátně jen první verše žalmu, připojuje se sólový baryton, svým charakterem odkazující k roli velekněze. Závěrečná slova žalmistova *Hospodin nad potopou bude sedět, Hospodin požehná lidu svému* jako by se ozývala v harmonicky bohatém a jásavém instrumentálním závěru, společném hymnickém zpěvu varhan, zvonů a orchestru.

Na prastarou tradici žalmů, které po staletí pomáhaly lidem překračovat sama sebe oslavou něčeho přesahujícího, navazují motivy

milosrdenství, lásky k bližnímu. **Benjamin Britten** (1913–1976) vytvořil svou *Kantátu milosrdenství* ke stému výročí založení Červeného kříže v roce 1963. S libretistou Patrickem Wilkinsonem se rozhodli pro téma milosrdenství, hledání odpovědi na otázku, kdo je bližní. Vznikla tak latinská kantáta pro baryton a tenor sólo, komorní smíšený sbor, smyčcové kvarteto, klavír, harfu, tympány a smyčcový orchestr, která v mnoha ohledech navazuje na Brittenovo vrcholné dílo, *Válečné requiem* z roku 1962.

Kantátu otevírá krátká pasáž smyčcového kvarteta a prolog, opisující kruh od Ježíšova Kázání na hoře (*Blaze milosrdným, neboť oni dojdou milosrdenství*, Mt 5,7) přes myšlenku řeckých stoiků a Plinia staršího (člověk se podobá bohu v okamžiku milosrdenství, pomoci) k Ježíšovu podobenství o milosrdném Samaritánovi. Vlastní příběh je rozvržen do tří částí, oddělených krátkými vstupy smyčcového kvarteta. Stejně jako v prologu je sboru svěřena

úloha kolektivního vypravěče, antického chóru. Sbor líčí a charakterizuje jednotlivá prostředí i osudy poutníka (baryton), promlouvá k němu, jásá, když se jej – přepadeného a zraněného – konečně ujme Samaritán (tenor).

Koncertní triptych zakončuje dílo, které je samo triptychem. Kantáta *A život ji přemůže* (*Et la vie l'emporta*) z roku 1973 je posledním dílem švýcarského skladatele **Franka Martina** (1890–1974). Martinova tvorba, rozprostřená do několika desítek let, se vzpírá souhrnné charakteristice. Jednu ze svých nejznámějších skladeb, *Mši pro dva sbory*, napsal Martin už v roce 1926, ale systematictěji se duchovní hudbě začal věnovat teprve od druhé světové války. Vznikla tak především pozoruhodná oratoria *In terra pax* (1944), *Golgota* (1948), *Pilate* (1964) a *Requiem* (1972).

Martinovo poslední dílo je napsáno pro sólový alt a baryton, sbor a komorní orchestr. V něm jsou smyčky doplněny dřevěnými dechovými nástroji a – v odkazu na barokní provozovací praxi – poměrně velkou skupinou continua, tvořenou cembalem, harfou a varhanním positivem. Skladba je rozvržena do tří částí ve smyslu autorské koláže, modlitby. První text pochází z knihy básní *La complainte du malade* (*Stesky nemocného*) od švýcarského katolického teologa Maurice Zundela, Martinova současníka. V prostřední části Martin zhudebnil čtvrtou sloku Lutherovy písně *Christ lag in Todesbanden*. Úvodní melodie, svěřená barytonu, je však citací jiné německé písně (*Der grimme Tod mit seinem Pfeil*). Původní inspirací je část *Mors et vita duello conflixere* (*smrt a život zápasily*) z velikonoční sekvence. Skladatel tak zde propojuje textové i melodické motivy zápasu se smrtí a vítězství nad ní. Závěrečná část, jejíž text tradice mylně připisuje malíři Fra Angelicovi, triptych dovršuje vyhlazením nebe. Vizualita textu (*nebe, které nemůže sestoupit, stín dne, přislíbený jas*) je umocněna barevnou instrumentací a rozjasněným závěrem v podání orchestru a sboru: *Ať pro vás – dnes, zítra a navždy – den vstává a stíny mizí*.

Vladimír Maňas

Jana Wallingerová, rozená Štefáčková, absolvovala Pražskou konzervatoř u Jarmily Krásové; v roce 1998 získala druhou cenu na soutěžní přehlídce konzervatoří ČR. Od roku 2001 se vzdělávala u Natálie Romanové. Zpívala v Opeře Mozart v Praze, od roku 2000 je sólistkou souboru opery Národního divadla v Brně. Hostovala v Národním divadle Praha, ve Státní opeře Praha a v divadlech v Plzni, v Ústí nad Labem, v Liberci a v Ostravě. Spolupracuje s předními českými orchestry – s Českou filharmonií, s FOKem, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Filharmonií Brno, Pražskou komorní filharmonií, Janáčkovou filharmonií Ostrava a dalšími. V letech 2005 a 2008 jí byla Národním divadlem Brno udělena cena diváka DIVA.

Aleš Briscein studoval na Pražské konzervatoři a plzeňské univerzitě. Dráhu operního sólisty zahájil ve Státní opeře Praha, kde v krátké době nastudoval několik rolí lyrického oboru (Tamino, Ferrando, Almaviva, Jeník, Alfredo, Kudrjáš ad.). Je stálým hostem pražských operních scén, v zahraničí zpíval velké role ve Vancouveru, Paříži, Madridu, Valencii, Antverpách, Vídní aj. Spolupracuje rovněž s významnými orchestry – na japonském turné s pařížskou Národní operou zpíval Janáčkův *Zápisník zmizelého*. Jeho široký repertoár zahrnuje rovněž starou a duchovní hudbu (Bach, Haydn, Mozart, Rossini).

Ivan Kusnjer absolvoval AMU u Teodora Šrubaře, umělecky vyzrál na operních scénách v Ostravě a v Brně a od roku 1982 je v angažmá Národního divadla v Praze. Je trojnásobným držitelem Ceny Thálie a Ceny Gustava Mahlera. Účinkoval na operních scénách a koncertních pódiích v Evropě, Americe i na Středním a Dálném východě. Jeho repertoár zahrnuje více než tři desítky operních rolí, na dvacet kantát a oratorií a čtrnáct písňových cyklů. Společně se svou ženou založil v roce 1998 fond Fatum na podporu rodin tragicky zahynulých hudebních umělců.

Ars Brunensis Chorus

Jiří Hájek, absolvent pardubické konzervatoře, získal bakalářský titul ve třídě Petera Mikuláše na bratislavské VŠMU a magisterský u Reného Tučka na pražské AMU. Mistrovské kurzy absovoval v Karlových Varech (1996, 1998 a 1999) u Andreje Kucharského a Magdaleny Hajóssyové, v Piešťanech (1998) u Sergeje Kopčáka, v Praze (2002) u Naděždy Kniplové. V témže roce získal dvě třetí ceny, rok poté pak první cenu v písňovém a druhou v operním oboru ve Dvořákově karlovarské soutěži. Roku 2003 se účastnil operního festivalu v Isny jako Robert v Čajkovského *Jolantě*. V roce 2003 se stal hostem Státní opery a Národního divadla v Praze, od roku 2004 je členem operního souboru Divadla J. K. Tyla v Plzni, s nímž absolvoval (2005) turné po Japonsku. Na podzim téhož roku zpíval v inscenaci *Lamenti* skladatele Michala Nejtky na festivalu v Riu de Janeiro a poté se ještě účastnil české premiéry Glassovy opery *V trestné koloně* v divadle Archa.

David Postránecký studoval na brněnské konzervatoři varhany u Drahomíry Horákové, improvizaci u Františka Kolavíka, kompozici u Pavla Nováka-Zemka a na JAMU varhany u Aleny Veselé, improvizaci u Karla Pokory, kompozici u Františka Emmerta. Mistrovské kurzy v interpretaci i improvizaci absolvoval u van Dyka, Seifena, Haselböcka, Mallie, T. A. Nowaka. Získal čestné uznání na Mezinárodní varhanní soutěži v Brně (1997), stal se vítězem celostátní soutěže v Opavě (1998) a finalistou mezinárodní soutěže v improvizaci v Haarlemu (Holandsko, 2000). Koncertoval také v Německu, Rakousku, Slovensku, Litvě a Francii. Pedagogicky působí na opavské Církevní konzervatoři a na JAMU, je lektorem varhanní improvizace na kurzech jednoty Musica sacra, na Slovensku spolupracuje s Pedagogickou fakultou Katolické univerzity v Ružomberku. Jako varhaník působí v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně.

Jana Wallingerová

Aleš Brisecín

Ivan Kusnjer

Jiří Hájek

Ars Brunensis Chorus je smíšený pěvecký sbor, který přispívá ke kulturnímu životu již třicet let. Je ceněn především za interpretaci hudebních děl z období baroka, podílí se však také na realizacích projektů v jiných hudebních žánrech, např. v jazzu, folkloru, muzikálu, alternativě apod. Koncertuje pravidelně u nás i v cizině, je zván na hudební festivaly, spolupracuje s významnými soubory a umělci, divadly a kulturními institucemi v České republice i v zahraničí; v posledních letech účinkuje také v operních a muzikálových představeních. Podílel se již na více než dvou desítkách CD nahrávek, řadu jeho vystoupení zaznamenal rozhlas nebo televize. Natáčí scénickou hudbu pro přední divadelní scény a spolupracuje s řadou soudobých autorů.

Komorní filharmonie Pardubice je menším symfonickým tělesem haydnovsko-mozartovského typu. Vznikla v roce 1969 a její první šéfdirigent Libor Pešek jí brzy získal pozoruhodnou uměleckou úroveň a mezinárodní ohlas, jež si ještě rozšířila během dvanáctiletého působení Leoše Svárovského; dnes ji vede Marko Ivanović. Jako jediný profesionální orchestr Pardubického kraje je ohniskem hudebního života ve svém městě i v kraji; pravidelně se účastní nejvýznamnějších festivalů v České republice a znají ji také posluchači v mnoha prestižních koncertních sálech v Evropě i zámohí. Spolupracovala s významnými dirigenty

(Jiřím Bělohlávkem, Markem Armiliatem, Marissem Jansonsem ad.) a špičkovými sólisty (Lazarem Bermanem, Ivanem Moravcem, Eugenem Indjicem, Vladimírem Spivakovem, Josefem Sukem, Isabellou van Keulen, Angelem Romerem, Marií Isabel Siewersovou, Dagmar Peckovou).

Marko Ivanović není na Velikonočním festivalu novou tváří. Absolvent Pražské konzervatoře a následně AMU v oborech skladba (Václav Riedlbauch) a dirigování (Radomil Eliška, Jiří Bělohlávek) nastoupil v září 2006 do stálého angažmá v pražském Národním divadle, kde se podílel mj. na inscenacích Mozartovy opery *La clemenza di Tito*, nebo politické „opery-procesu“ *Zítřka se bude...* Aleše Březiny. Komorní filharmonii Pardubice vede jako její umělecký ředitel od srpna 2009.

Žalm 29 (Žalm Davidův)

Vzdejte Hospodinu, velikomocní,
vzdejte Hospodinu čest a sílu.
Vzdejte Hospodinu slávu jména jeho,
sklánějte se Hospodinu v ozdobě svatosti.
Hlas Hospodinův nad vodami,
Bůh silný slávy hřímání vzbuzuje,
Hospodin to činí nad vodami mnohými.
Hlas Hospodinův přichází s mocí,
hlas Hospodinův s velebností.

Dan Kalousek

Hlas Hospodinův láme cedry,
rozráží Hospodin cedry Libánské.
A činí, aby skákaly jako telata,
Libán a Sirion, jako mladý jednorožec.
Hlas Hospodinův rozkřesává plamen ohně.
Hlas Hospodinův k bolesti přivádí poušť,
k bolesti přivádí Hospodin poušť Kádes.
Hlas Hospodinův to činí, že laně plodu pozbývají,
obnažuje i lesy,
ale v chrámě svém všecku svou slávu vypravuje.
Hospodin nad potopou seděl,
a budeť seděti Hospodin, jsa králem i na věky.
Hospodin silou lid svůj daří,
Hospodin požehná lidu svému v pokoji.

Kantáta milosrdenství

(Cantata misericordium)

sbor

Blahoslavení milosrdní.

Blahoslavení ti, kteří pomáhají zraněným.

Slyšte hlas Římana:

tenor

Člověk se podobá bohu
v okamžiku milosrdenství.

sbor

Slyšte hlas Žida:

baryton

Miluj bližního svého jako sám sebe.

tenor a baryton

Však kdo je můj bližní?

Marko Ivanović

sbor

Ježíšovo podobenství budiž naším příběhem.

sbor

Hle, poutník, sestupující z Jeruzaléma do Jericha.

poutník (baryton)

Ach jak je dlouhá má cesta skrze tuto pustá místa.

Děsí mne samota, děsí mne všechny skály, každý keř.

Nesmírně se bojím. Hej, osle, pospěš, pospěš.

sbor

Pozor, poutníče, pozor! Ve stínu ukrývají se

lapkové. Již vystoupili, již tě obklopili.

Pozor, poutníče, pozor!

poutník

Co jste za lidi? Proč se na mne takto díváte?

Zadrž! Rány! Zadržte! Zbit, zmlácen obušky.

Jsem oloupen a nahý. Kam utekl můj osel?

Běda, zanechán bídě na zemi, polomrtev,

sám, bezmocný.

sbor

Kde jsou oni lupiči? Jak rychle zmizeli!

Všude pusto, pusto a ticho. Kdo mu pomůže
v takové pustině?

sbor

Buď dobré myslí, poutníče, neb po cestě se blíží

kněz, soudě dle oděvu. Ten ti jistě pomůže.

Zavolej jej.

poutník

Pomoz, ach pomoz: nenech mne zemřít!

sbor

Bezcitný knězi, proč odvracíš oči?

Proč jen procházíš? A prošel a zmizel z dohledu,
ten svatý muž.

sbor

Někdo další se blíží. Pozvedni svého ducha.

Přicházející je Levita, ten ti jistě pomůže.

poutník

Pomoz, pomoz, jsem krutě zraněný.

sbor

Ó chladná srdce lidská! Tento prošel kolem ležícího
a zrychlil krok. Bojí se padlého, aby se neposkrvnil?

Pokračuj, přesvatý Levito, zachovávej nelidské
zákony svého práva.

sbor

Hle, třetí se blíží – ale naděje na pomoc pohasíná,
neboť přichází opovrhovaný Samaritán.

Proč by se Samaritán ujal Žida v nesnázích?

poutník

Smiluj se nade mnou, cizince, trpím.

Samaritán (tenor)

Ach, dobří bohové! Co to slyším?

Co vidím u svých nohou? Zde leží někdo krutě
zmučený. Nu, nech mne nejdříve zavázat ti rány.

Kde je mé víno, můj olej? Vzhůru, již vzhůru –
vložím tě na hřbet svého zvířete.

sbor

Vítězství, hle, přece jen vítězí milosrdenství.

Onen člověk jej sám pěšky doprovází do hostince.

Samaritán

Hej, krčmáři, slyšíš-li: otevři vrata.

Přináším poutníka přepadeného loupežníky.

Otevři, prosím. Děkuji.

Připrav nám večeři, krčmáři, pokoj, prosím.

Musím zítra odejít. Starej se o něj než se uzdraví.

Dám ti dva denáry.

poutník

Vracím se k životu. Již se mi vrátila naděje.

Nejlepší cizince, kdo jsi? Z jakého národa pocházíš?

Jak se ti mohu odvděčit za mé zachránění?

Samaritán

Neptej se, kdo jsem a odkud pocházím.

Spi již, příteli, spi: zapomeň na svá zranění.

sbor

Kéž by se takový člověk, který zachránil zraněného
a k neznámému se choval jako k bližnímu, nalézal
po celém světě. Nemoci se šíří, válka zuří,

hlad vládne široko a daleko. Ale když smrtelníci
takto jeden druhému pomáhají,
milosrdenství prýstíci z bolesti je spojuje.

tenor a baryton

Nyní již víš, kdo je tvůj bližní.

sbor

Jdi a čiň také tak.

A život ji přemůže

(Et la vie l'emporta)

1. Prosba

Zdraví, to je pokoj těla, jeho ticho.

Ale toto ticho může být také nemocí a předehtou
smrti. Ach, jaké výkřiky v mém těle, které trpí!

Jaké trápení, jaký chaos, jaká úzkost!

Jak těžký je tento život, jak těžko se snáš!

alt, sbor

Mezi světem a mnou je porušena smlouva,
která činila z života mého pramen plodný
a tryskající. Ach, jak hořká je ta roztržka,
jež ho vyčerpala!

Ty, který držíš můj život ve svých rukou, nedopuť,
aby mne toto utrpení zničilo až do úplného pohlcení.

baryton, sbor

Ty, jenž jsi stvořitelem toho ticha, nenech v přemíře
utrpení ducha mého vyhasnout. Utiš mou úzkost
přítomností svého světa.

2. Souboj

baryton, sbor

Byl to úchvatný boj, když Život a Smrt zápolili.

Duchem ji život odvanul: smrt vrátila se pod zem.

Písma předpověděla, jak jedna smrt pozřela druhou.

Změnila se v loutku a stala se předmětem posměchu.

3. Oběť

alt

Nemohu vám nabídnout nic, co byste ještě neměli.

Je však mnoho věcí, které nemohu dát, ač vy byste
je vzít mohli. Nebe nemůže sestoupit až k nám, leda
by tam naše srdce chtělo najít již dnes svůj
odpočinek. Berte tedy nebe!

alt, sbor

Není pokoje v tom, co přijde,

aby nebyl obsažen již v tomto krátkém přítomném
okamžiku.

Berte tedy pokoj!

sbor

Temnota světa není než stín. Za ní, u našich dveří,
nachází se jas, radost neochabující; a my bychom je
mohli vidět, kdybychom se uměli dívat.

alt

Dívejte se tedy! Berte ten jas!

Život je štědrý ve svých darech.

sbor

Ale nám, kteří vidíme jenom zdání, se jeví těžké,
tvrdé a hořké. Prorvěme tuto kůru!

Nalezneme pod ní živoucí trpyt, utkaný moudrostí
z příze lásky.

alt

Přijměte jej! Uchopte jej! Dotknete se tak ruky
anděla, který vám jej přináší. V našich bolestech,
v našich smutcích, v našich utrpeních, nachází se
– věřte mi – ruka anděla. Vaše radosti, i ty, jsou
skrytými božskými dary.

sbor

Život je plný smyslu; tak plný smyslu a krásy,
že se naučíte vidět zemi jen jako něco,
co zakrývá vaše nebe.

alt

Vzpomeňte, že jsme všichni poutníky, kteří napříč
neznámými zeměmi směřují ke své vlasti.

A právě dnes, drazí poutníci, vás zdravím.

Zdravím vás touto modlitbou.

Ať pro vás – dnes, zítra a navždy – den vstává

a stíny mizí.

sbor

Ať pro vás – dnes, zítra a navždy – den se probouzí
a stíny mizí.

Pašijová moteta 16. století a současnosti

Orlando di LassoIN MONTE OLIVETI
(Na hoře Olivetské)**Wolfgang Rihm**TRISTIS EST ANIMA MEA
(Smutnáť jest duše má)**Simon Bar Jona Madelka**DOMINE, EXAUDI ORATIONEM MEAM
(Hospodine, slyš mou modlitbu)**Jacobus Arcadelt**LAMENTATIO JEREMIAE PROPHETA
(Pláč proroka Jeremiáše)
Caph. Hynou od slz očí mé**Salvatore Sciarrino**RESPONSORIO DELLE TENEBRE A SEI VOCI
(Responsorium temných hodin pro šest hlasů)**Simon Bar Jona Madelka**QUOMODO CONFITEBOR TIBI DOMINE
(Jak se Ti vyznám, Pane)**Wolfgang Rihm**ECCE VIDIMUS EUM
(Ejhle viděli jsme Ho)**Jacobus Handl Gallus**PECCANTEM ME QUOTIDIE
(Protože denně hřeším)**Wolfgang Rihm**VELUM TEMPLI SCISSUM EST
(Opona chrámová roztrhla se)

Vokální soubor Singer Pur

Vokální soubor Singer Pur
(Mnichov, Německo)**Claudia Reinhard** *soprán*
Klaus Wenk *tenor*
Markus Zapp *tenor*
Manuel Warwitz *tenor*
Reiner Schneider *Waterberg baryton*
Marcus Schmidl *bas*

Druhý koncert odhaluje introvertní linii Velikonočního festivalu, v níž spatřujeme niternost velikonoční pouti, umlkání a introspekci poutníka a celkové ztišení Svatého týdne. Sevřený dramaturgický celek představí pašijový vokální repertoár pro komorní soubor *a capella* a v odkazu na *tenebrae* otevře posluchači zřetelný hudební prostor závěru postního období. Vyznění sporého konceptu podtrhuje architektura kostela sv. Augustina, kam je koncert situován.

Motiv temné liturgie nás přivádí ke kontemplaci, k vnitřní rozmluvě, jejímž ústředím se stává hlas rezonující v prázdnu. Záblesky posledních Kristových dnů míhané momenty kajcnosti a pochyb nás vedou stále hlouběji do bezčasí, kde se střetávají myšlenky všech epoch a generací. Teprve zde plasticky ožívá poselství představených děl, která – ač vznikem obepínají několik staletí – pojednávají o stejných hodnotách a zkušenostech. Repertoár, kombinující současná a renesanční díla, otevírá dvojí pojetí velikonočních událostí a zároveň vybízí posluchače k připojení pohledu dalšího, vlastního.

Těžišť koncertu se stávají zhudebněné texty. Zvoleným programem se prolínají tři okruhy, kterými postupujeme různé hloubky pašijové meditace a odkrýváme její jednotlivé vrstvy. Dějovou osu tvoří vybraná postní moteta Wolfganga Rihma, jimiž provázíme Kristovy poslední dny, z Getsemanské zahrady směřujeme

na Golgotu a bloudící mysl se opakovaně vrací na místo činu. Hlouběji sestupuje prožitková rovina, v níž nalézáme lidské pochyby, ztrátu a hledání smyslu. Žalмовé texty a lamentace nahlíží bytostné tázání, jež se s velikonoční dobou ozývá obzvlášť silně a historickému hudebnímu dílu propůjčuje novou aktuálnost. Posledním motivem, směřujícím nejhrouběji, je motiv kajcníka. V kajcních motetech znovu odžíváme pocity těch, kteří děsivému aktu křižování přihlížejí, vědomi si vlastní viny. Tímto motivem, který tematicky poutá představené starozákonní a novozákonní texty, se vracíme na začátek, k pochybnosti, a kruh se uzavírá.

Vnitřní provázanost uváděných děl klade nároky na autora, který se musí vypořádat s uměleckou (a v tomto případě též liturgickou a textovou) tradicí. Toto vypořádání se netýká pouze autorů současných – renesanční autoři, spadající dnes do kánonu klasiků, museli tuto cestu podstoupit též.

Situace současného skladatele se však komplikuje o hledisko autenticity, zachování vlastní poetiky a osobního stylu při respektování tradičních forem tak, aby se staré odkazy staly inspirací, nikoliv vazbou. Rozkročenost nad minulostí a současností, která jako červená nit prostupuje celým programem, je zde opět variována.

Naznačené tradiční vazby můžeme hudebně hledat ve dvou oblastech – v oblasti hudební formy a v rovině práce s textem. Při sledování proměn hudební formy vycházíme od žalmu. Princip sponsoria, psalmodie založené na sborové odpovědi dominujícímu sólu, odkazuje ke starobylé synagogální praxi a hudebně provazuje starozákonní a novozákonní celky. Pro *tenebrae* je pak charakteristickým útvarem právě responsorium. V kontextu pašijové scénoplasy může evokovat vnitřní rozpravu, tázání a ozvěnu hlasu v prázdném prostoru.

Responsorio delle tenebre současného italského skladatele **Salvatora Sciarrina** (1947), napsané v roce 2001, z těchto premis vychází. Při hledání vlastního vztahu k formě zkoumá autor možnosti jednohlasu, hudební šíří jednohlasé výpovědi a nosnost osamocené linie při klenutí zvukového prostoru. Ozvěny narušují lineární uplývání skladby a navracení posluchače zpět v čase, k prohlížení dříve slyšeného. Hudební stavba se k posluchači natáčí z různých stran a žalmový text v jejím základu nově plasticky vystupuje.

Srovnání soudobého užití staré sponsoriální techniky nabízí skladba německého autora **Wolfganga Rihma** (1952) z cyklu *Sieben Passionstexte* (2001–2006), který zpracovává texty sponsorií Svatého týdne. Moteto ***Velum templi scissum est*** se k odkazu uchyluje hned v úvodní části a zvukomalebným způsobem podporuje vyznění textu.

Díla reprezentující klasickou vícehlasou psalmodii se naopak subjektivnímu zabarvení textu spíše vyhýbají, ve zhudebnění jsou striktnější, objektivnější. Doménou této formy je sazebná

přehlednost a čistota. Sem můžeme zařadit kající žalm ***Domine, exaudi orationem meam*** **Simona Bar Jona Madelky** (†1598) a ***Lamentatio Jacoba Arcadelta*** (cca 1500–1568), které textově čerpá z *Lamentací proroka Jeremiáše*. Hudební pojetí *Lamentací* je proti žalmům zabarvenější – obvykle užívá symboliky, zvukomalebných parafrází textu.

Samostatnější, umělecky ambicióznější je poslední hudební útvar zahrnutý v dramaturgii koncertu, *moteto*. Zde již hudební stylizace textu nepodléhá původním obřadním vazbám a skladatel tak má příležitost subjektivního výkladu v uzavřené umělecké struktuře. Moteta, která v rámci koncertu zazní, nás navrací k představeným tematickým okruhům děje a prožitku.

Kajícína moteta zastupuje Madelkovo ***Quomodo confitebor tibi Domine a Peccantem me quotidie*** **Jacoba Handla Galla**. Spojení těchto dvou autorů – vrstevníků – vytváří zajímavé pozadí vlastnímu vyznění skladeb. Dílo profesionálního hudebníka Handla, Slovinců působícího v českých zemích, můžeme konfrontovat s dílem plzeňského řezníka Madelky, který však podobně jako Gallus vydával svá díla v prestižních tiskárnách. Vlivy středoevropského působíště obou autorů lze sledovat na užitých skladebních technikách. Kompoziční preciznost Jacoba Handla však propůjčuje jeho dílu evropský zvuk.

Hlavní dějovou linii otevírá moteto ***In monte Oliveti*** **Orlanda di Lasso** (1532–1594), jež následují zmiňovaná postní moteta Wolfganga Rihma. Epičnost výjevu se promítá do užitých hudebních prostředků, které text zpodobňují, a zároveň ukazuje zvukové možnosti obsazení. Redukovaná škála výrazových poloh je výzvou pro kompoziční vynalézavost. Oba autoři rozehrávají mezi hudbou a textem promyšlenou hru s významy a hudebními symboly, Rihmova moteta pak symbolicky pojímají i samotný hudební výraz, obohacený o stylové prvky oblíbené právě v době Orlanda di Lasso. Tuto návaznost podtrhuje i fakt, že podnět ke vzniku skladby vzešel od uskupení Singer Pur

specializovaného výhradně na soudobý a renesanční repertoár.

Od vykročení na hoře Olivetské otevře koncertní pásmo široký výhled do biblické krajiny. V záblesku poslední svíce stane poutník pod křížem. Ještě však není dokonáno. Ve zvolání poslední skladby tak opouštíme temnělou scenerii, abychom se sami vydali vstříc Velkému repertu.

Klára Mühlová

Jako vokální sexteto **Singer Pur** začalo v roce 1991 zpívat pět někdejších řezenských *Dómských vrabčáků* a jedna sopranistka; dnes jsou považováni za nejvýznamnější německý vokální soubor. V roce 1994 získali první cenu na celoněmecké soutěži v Bonnu, rok poté Grand Prix ve finském Tampere; od té doby pravidelně vystupují v renomovaných koncertních řadách a festivalech (Šlesvicko-Holštýnském, Ludwigsburském, v Rheingau...), zpívali ve čtyřiceti zemích Evropy, Severní Ameriky, Afriky a střední i jihovýchodní Asie. Veřejnost je zná i z jejich činnosti v rozhlase a v televizi (ZDF teleshows „Pozor! Klasika!“). Prestižní ocenění sbírají i za své snímky na CD – špičkovou ECHO Klassik dostali už třikrát: v roce 2005 za soudobé skladby vzniklé výlučně pro ně, v roce 2007 za nově aranžované německé lidové písně a v roce 2011 za *Jeremiáše*.

Od roku 2007 se angažují v uvádění dětí do světa klasické hudby na školách (Rhapsody in School). V roce 2008 byli vyznamenáni Kulturní cenou města Řezna. Pozoruhodná je jejich spolupráce s proslulým britským souborem Hilliard Ensemble – v projektu *The Hilliard Ensemble meets Singer Pur* zpívají historickou i současnou hudbu v rozpětí do deseti hlasů.

Na hoře Olivetské
(In monte Oliveti)
Na hoře Olivetské modlil se Ježíš k Otci:
Otče můj, je-li to možné,
odejmi ode mne tento kalich.
Duch je silný, tělo však slabé. Staň se vůle tvá.
(Z *temných hodin* na Zelený čtvrtek)

Smutnáť jest duše má
(Tristis est anima mea)
Smutnáť jest duše má až k smrti:
zůstaňte zde a bděte se mnou:
nyní uvidíte zástup, který obklídí mne:
Vy se dáte na útěk, a já půjdu se obětovat za vás.
Ejhle, blíží se hodina, a Syn člověka vydán bude
v ruce hříšníků.
(Z *temných hodin* na Zelený čtvrtek)

Hospodine, slyš mou modlitbu
(Domine, exaudi orationem meam)
Hospodine, slyš mou modlitbu,
přej sluchu mým prosbám,
odpověz mi pro svou pravdu, pro svou
spravedlnost.
Nevcházej v soud se svým služebníkem,
vždyť před tebou nikdo z živých není spravedlivý.
Nepřítel mě pronásleduje,
můj život tiskne k zemi,
do temnot mě vsadil jak od věků mrtvé.
Jsem skleslý na duchu,
srdce mi usedá v nitru.
Připomínám si dávné dny,
rozjímám o všech tvých skutcích, přemýšlím
o činech tvých rukou,
rozpínám své ruce k tobě,
má duše po tobě žízni jak vyprahlá země.
Pospěš, odpověz mi, Hospodine, můj duch
dokonává, neukrývej přede mnou svou tvář,
nebo se budu podobat těm,
kdo sestupují v jámu.
Ohlas mi zrána své milosrdenství,
neboť doufám v tebe.
Dej mi poznat cestu, po níž mám jít,
neboť k tobě pozvedám svou duši.
Vysvobod mě od nepřátel,

Hospodine, u tebe si hledám úkryt.
Nauč mě plnit tvou vůli,
vždyť jsi můj Bůh.
Kéž mě tvůj dobrotivý duch vede po rovné zemi!
Pro své jméno mi zachovej, Hospodine, život,
ve své spravedlnosti mě vyved' ze souzení,
ve svém milosrdenství umlč mé nepřátele,
přiveď nazmar všechny moje protivníky,
vždyť jsem tvůj služebník!
(Žalm 143)

Pláč proroka Jeremiáše

(Lamentatio Jeremiae prophetae)

Kaf. Hynou od slz oči mé, zkormoutily se
vnitřnosti mé, vylila se na zemi játra má nad
potřením dcery lidu mého, když hyne maličký
a prsou požívající na ulicích města.
(Z temných hodiněk na Velký pátek)

Responsorium temných hodiněk

(Responsorio delle tenebre)

Bože, pro své jméno mě zachraň, ujmi se mé pře
svou bohatýrskou silou.

Slyš moji modlitbu,

Bože, naslouchej slovům mých úst.

Povstali proti mně cizáci, ukrutníci o život mi
ukládají, na Boha neberou zřetel.

Avšak Bůh mi poskytuje pomoc,

Panovník je s těmi, kdo mě podpírají.

Kéž to zlo odrazí na ty, kdo proti mně sočí!

Ve své věrnosti je umlč.

Ochotně ti budu obětovat, vzdávat chválu,

Hospodine, tvému jménu, protože je dobré.

Ze všeho souzení jsi mě vysvobodil, pád nepřátel
spatřilo mé oko.

(Žalm 54)

Jak se Ti vyznám, Pane

(Quomodo confitebor tibi Domine)

Jak se Ti vyznám, můj Pane a Bože,
až přijdeš soudit?

Neboť mé srdce neuhlídalo mou duši,
uloženou v těle,

poskvrnil jsem chrám svého těla skutky
nepravými.

Prosím tě, Pane, nezatracuj mne,
ale smiluj se nade mnou.

(Z hodiněk za zemřelé)

Ejhle viděli jsme Ho

(Ecce vidimus eum)

Ejhle viděli jsme Ho nemajícího podoby ani krásy,

vzevření Jeho není na Něm:

Tenť hříchy naše nesl a za nás trpí:

On pak raněn jest pro nepravosti naše:

Jehožto zsinalostí uzdravení jsme.

V pravdě neduhy naše On nesl

a bolesti naše On snášel.

Jehožto zsinalostí uzdravení jsme.

(Z temných hodiněk na Zelený čtvrtek)

Protože denně hřeším

(Peccantem me quotidie)

Protože denně hřeším

a pokání nečiním,

hrůza smrti obchází mne:

Neboť z pekla není žádného vysvobození.

Smiluj se nade mnou, Bože, a spasiž mne.

Bože, ve jménu svém spasena mne učíš

a v moci své vysvobod' mne.

(Z hodiněk za zemřelé)

Opona chrámová roztrhla se

(Velum templi scissum est)

Opona chrámová roztrhla se,

a celá země se zatřásla:

lotr s kříže volal řka:

Vzpomeň na mne, Pane,

až přijdeš do království svého.

Skály se rozpukly,

a hroby se otevřely,

a mnohá těla svatých,

kteří zesnuli, povstala.

(Z temných hodiněk na Velký pátek)

Žalmy a postní moteta pro Svatý týden

Giovanni Battista Aloisi

OBSECRO DOMINE a 6

O DOMINE IESU CHRISTE a 2

QUID MIHI EST IN CAELO a 3

Johann Hieronymus Kapsberger

TOCCATA

Salamone Rossi

KADIŠ a 5

LAMNACCEACH 'AL HAGITIT a 5

ŠIR HAMMA' ALOT, AŠREI KOL J'RE ADONAI a 6

Johann Hieronymus Kapsberger

TOCCATA

Giovanni Valentini

PECCANTEM ME QUOTIDIE a 4

DEUS, QUI PRO REDEMPTIONEM MUNDI a 2

SALVE TREMENDUM a 3

CHRISTUS FACTUS EST PRO NOBIS, chorál

Salamone Rossi

ŠIR HAMMA' ALOT L'DAVID a 6

Giovanni Valentini

O VOS OMNES a 5

Giovanni Battista Aloisi

EXALTABO TE DEUS a 6

Societas Incognitorum

Societas Incognitorum (Brno)

Yveta Fendrichová *soprán*Kateřina Šujanová *soprán*Ondřej Můčka *alt*Petr Juliček *tenor*Martin Šujan *bas*umělecký vedoucí Eduard Tomašík *tenor**basso continuo*Jan Krejča *theorba*Katalin Ertsey *theorba*Marek Kubát *arciloutna*Marek Čermák *varhanní pozitiv, cembalo*František Dvořák *violon*

Program, sestavený převážně z hudebního repertoáru Svatého týdne, předkládá vrcholné kompozice tří italských raně barokních autorů, kterými jsou Giovanni Battista Aloisi (cca 1600 Boloňa–1665 Brno), Giovanni Valentini (1583 Benátky–1649 Vídeň) a Salamone Rossi (1570–1630 Mantova). Zatímco Aloisi a Valentini opustili velmi záhy Itálii a zbytek života strávili v různých hudebních funkcích v zahraničí, Rossi se stal na italské půdě úspěšným skladatelem a své rodné zemi zůstal věrný až do konce života. Srovnání repertoáru těchto tří autorů, jejichž životní dráhy se značně lišily, je zajímavou sondou do duchovní hudby dvacátých a třicátých let 17. století v Itálii, ve Vídni a na Moravě. Můžeme zde totiž pozorovat jak společné kulturní kořeny, tak i individuální kompoziční přístupy, pramenící z rozdílnosti skladatelských osobností i lokálních provozovacích možností a potřeb.

Giovanni Battista Aloisi přišel na Moravu v roce 1631 a stal se hudebním prefektem a sekretářem kardinála Františka Dietrichsteina. V jeho službách napsal svou nejrozsáhlejší sbírku motet pod názvem *Contextus musicarum*, která vyšla v Benátkách roku 1637. Z tohoto tisku zazní čtyři moteta převážně prosebného charakteru. Zvláště tříhlásé moteto *Quid mihi est in caelo* patří díky odvážné chromatičnosti k tomu nejvýraznějšímu, co vůbec na Moravě v 17. století vzniklo.

Zcela nedocenenou skladatelskou osobností je **Giovanni Valentini**, nazývaný též „zaalpský Monteverdi“, jenž působil v první polovině 17. století jako kapelník císařského kůru ve Vídni. Značná část jeho díla je spjata s postní dobou a tematikou ukřižování, ve velké míře zejména sbírka *Sacri concerti* z roku 1625. Právě z ní pocházejí čtyři komorní moteta, jejichž chromatičnost a disonantnost zcela vyčnívají z běžné dobové produkce. Některá z jeho děl se

dochovala také v hudební sbírce biskupa Karla Liechtensteina-Castelcornia v Kroměříži, což je důkazem, že tyto skladby byly na našem území provozovány. Vzhledem k Aloisiho častým návštěvám Vídně je pravděpodobné, že se oba skladatelé znali osobně; zda se tato skutečnost projevila také v jejich tvorbě, je prozatím předmětem odborného výzkumu.

Salamonu Rossimu, ze všech tří skladatelů nejstaršímu, bránil jeho židovský původ zastávat jakoukoli významnější oficiální funkci; přesto se prosadil jako skladatel na dvoře Gonzagů v Mantově společně s Claudiem Monteverdim. Rossiho jedinečná sbírka *Písně Šalomounovy* (Ha-širim ašer li-Šlomo) vyšla tiskem roku 1623 v Benátkách. Odráží zcela nový přístup k židovské hudební liturgii, která do té doby striktně praktikovala improvizovaný jednohlasý modální zpěv. V Rossiho pojetí jej nahradily tehdy nejnovější výdobytky italské hudby – vícehlasá faktura byla obohacena o střídání homofonních a polyfonních frází, o taneční rytmy či novátorské harmonie. Jedná se také o první hudební tisk kombinující hebrejský zápis textu (čtený zprava doleva) s běžnou dobovou notací. Sbírka byla primárně určena pro liturgický provoz židovského ghetta v Mantově, jehož obyvatelem byl sám skladatel. V řadách jeho souvěrců vyvolala nemálo protestů a polemik kvůli porušení synagogálních tradic, po dobu následujících dvou staletí si však udržela svou jedinečnost.

Eduard Tomašík

Latinským názvem **Societas Incognitorum** byl soubor obdařen na svém vůbec prvním koncertě, a protože nechtěl rozšiřovat řady „Music“, „Capell“ a „Ensemblů“, už si jej ponechal. Zpočátku repertoárově vyrůstal na dílech předních renesančních a raně barokních skladatelů (Gesualdo, Hassler, Monteverdi, Schütz), posléze však začal vyhledávat a objevovat autory, jejichž život a tvorba úzce souvisí s českým a moravským regionem, avšak kteří zůstali dnešní veřejnosti – a to i odborné – zcela utajeni. Objevil tak řadu skvostných děl, která jsou přinejmenším na stejné (ne-li vyšší) úrovni jako díla jejich světově proslulejších kolegů. Získal tak širokou repertoárovou základnu pro nespočet novodobých premiér – uskutečněných i připravovaných. Název souboru tímto navíc získal nový rozměr – s trochou nadsázky se dá říct, že Societas Incognitorum představuje širokému obecenstvu jakousi „společnost neznámých“ vynikajících autorů, kteří však nepochopitelným řízením osudu neprávem zapadli v toku času. Mimochoodem – Societas incognitorum (v překladu Společnost neznámých) v minulosti skutečně existovala: tento spolek (celým názvem Societas eruditorum incognitorum in terris austriacis) byl založen moravským baronem Josefem Petrášem v roce 1746 v Olomouci pro podporu umění a nejmodernějších myšlenek jak na poli vědeckém tak kulturním.

Eduard Tomašík, absolvent bratislavské konzervatoře (hra na cimbál), studoval na JAMU řízení sboru u Josefa Pančíka a dirigování u Otakara Trhlíka a Jana Zbavitele. V letech 1996–1998 působil jako asistent sbormistra v Janáčkově opeře a v Brněnském akademickém sboru. Od studijních let se intenzivně zabývá interpretací hudby 16. a 17. století na základě podrobného studia dobových pramenů. Ve středu jeho zájmu stojí hudba duchovní, zvláště pak hudba česká ve vztahu s okolními zeměmi. V současnosti působí také jako lektor na Akademii staré hudby a Ústavu hudební vědy při Filozofické fakultě MU v Brně, vyučuje na kurzech staré hudby a jako dirigent je zván i ke spolupráci s různými orchestry.

Prosím, Pane, shlédni na naše soužení
(Obsecro Domine)
Prosím, Pane, prosím shlédni na naše soužení.
Vzbuď se, proč spíš?
Vzbuď se, ty který sedíš nad cherubíny a serafíny.
Vzbuď se a zachraň nás.
Pro útisk ubohých a sténání chudých nyní povstanu.
Přiď, abys nás vysvobodil,
přiď, Pane, náš Bože, a neotálej.
Hle přicházím rychle, abych osvobodil své věrné.
Přiď, přiď, Pane, a odpusť zločiny svého lidu.
Hle, z jihu přicházím já, váš Bůh, navštívit nás v pokoji.
Přiď, Pane, navštívit nás v pokoji,
abychom se mohli s tebou radovat
a jásat z celého srdce.
Proč jste pohlceři žale, zachráním vás a vysvobodím vás.
Neobávejte se a vzmužte se.
Přiď, Pane, a pouč nás, přiď, Pane, a vykup nás,
přiď, Pane, a vysvobod nás,
přiď, Pane, navštív nás, osviť nás a zachraň nás.
Hle, kteříž toužíte hle, budu přítomen a posadím vás s knížaty a povýším na trůn slávy.
Trubte troubou na Siónu, svolajte národy,
shromážděte zástupy, zvěstujte lidu a říkejte:
Hle náš Spasitel, přišel, aby nás vysvobodil.

Ó Pane, Ježíši Kriste
(O Domine Iesu Christe)
Ó Pane, Ježíši Kriste, ó trýpte otcovy slávy,
kde jsou tvé bývalé milosti, kde jsou?
Nyní, když se na mě hněváš na mém konci.
Hle, volám a ty mne neslyšíš.
Ó Pane, Ježíši Kriste, bolesti umírám
a neutíšuješ mne, ač mluvím, ač ubohý jsem,
hledal jsem dobro a hle úzkost.
Hle, již umírám a Ježíš není se mnou,
o usmíření prosím a o smilování nade mnou
a neodvracej svou tvář od pohanění a poplívání,
nejzbožnější Pane, prosím,
nezapisuj mé vlastní provinění,
pro své velké milosrdenství
zahlaď mou nepravost.

Koho mám na nebi kromě tebe?
(Quid mihi est in caelo)
Koho mám na nebi kromě tebe?
A když jsem u tebe, nevábí mě země.
Touhou hyne mé tělo i duše.
Bůh je navždy skála mého srdce a můj podíl.
Bůh jest věčný.
Vždyť hle, kdo se od tebe vzdaluje, zhyne.
Zahubíš všechny, kdož jsou ti nevěrní.
Mé štěstí však je být nablízku Bohu
mít útočiště Pánu, Bohu.
Amen.

Chvalozpěv
(Kadiš)
Nechť se Jeho veliké Jméno vyvýší a posvětí,
ve světě, který stvořil podle Svě vůle.
Ať je upevněna Jeho vláda za vašich dnů a za vašich životů a za života celého Izraele, rychle a brzy.
A řekněte: Amen
Buď požehnáno Jeho veliké Jméno na věky věků.
Ať je posvěceno, pochváleno, oslaveno, vyvýšeno, vychváleno, zmocněno, vyneseno a velebeno Jméno Svatého, budiž požehnán.
Za každým požehnáním a písní,
chválou a útěchou, kterou je možné vyjádřit v tomto světě, a řekněte: Amen.
Kéž jsou přijaty modlitby a prosby celého domu Izraele před jejich nebeským Otcem.
A řekněte: Amen.
Ať je seslán z nebes hojný mír a život na nás a na celý lid Izraele, a řekněte: Amen.
Ten, jenž zjednává mír na Svých výšinách, ať zjedná mír i nám a celému Izraeli, a řekněte: Amen.

Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno
(Žalm 8: Lamnaceach 'al hagitit)
Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi! Svou velebnost vyvýšil jsi nad nebesa.
Ústy nemluvnat a kojenců jsi vybudoval mocný val proti svým protivníkům a zastavil nepřítele planoucím pomstou.
Vidím tvá nebesa, dílo tvých prstů, měsíc a hvězdy, jež jsi tam upevnil:
Co je člověk, že na něho pamatuješ, syn člověka,

že se ho ujímáš?
Jen maličko jsi ho omezil, že není roven Bohu,
korunuješ ho slávou a důstojností.
Svěřuješ mu vládu nad dílem svých rukou,
všechno pod nohy mu kladeš:
všechno brav a skot a také polní zvířata
a ptactvo nebeské a mořské ryby, i netvora,
který se prohání po mořských stezkách.
Hospodine, Pane náš, jak vznešené je tvoje jméno
po vší zemi!

Blaze každému, kdo se bojí Hospodina
(Žalm 128: Šir hamma'alot ašrei kol j're Adonai)
Blaze každému, kdo se bojí Hospodina,
kdo chodí po jeho cestách!
Co rukama vytěžíš, budeš i jíst.
Blaze tobě, bude s tebou dobře.
Tvá žena bude jak plodná réva uvnitř tvého domu,
tvoji synové jak olivové ratolesti kolem tvého stolu.
Hle, jak bývá požehnán muž,
který se bojí Hospodina.
Hospodin ať požehná ti ze Sijónu,
abys viděl dobro Jeruzaléma
po všechny dny svého žití,
abys uviděl syny svých synů.
Pokoj s Izraelem!

Protože denně hřeším
(Peccantem me quotidie)
Protože denně hřeším
a pokání nečiním,
hrůza smrti obchází mne:
Neboť z pekla není žádného vysvobození.
Smiluj se nade mnou, Bože, a spasíš mne.
Bože, ve jménu svém spasena mne učiní
a v moci své vysvobodí mne.
(Z hodinek za zemřelé)

Bože, který jsi se pro spasení světa
(Deus, qui pro redemptione mundi)
Bože, který ses pro spasení světa rozhodl narodit,
nechat se obřezat, pronásledovat,
od Jidáše polibkem zradit,
vysvobodí mne od pekelných trestů.
Bože, který ses pro spasení světa nechal spoutat

řetězy, jako beránek nevinný na porážku vést,
nespravedlivě souzen Annášem, Kaifášem,
Pilátem a Herodem,
vysvobodí mne od pekelných trestů.
Bože, který ses pro spasení světa nechal obvinít
falešnými svědky, zbičovat a korunovat trnám,
zahrnovat nadávkami, poplivat slinami,
vysvobodí mne od pekelných trestů.
Bože, který ses pro spasení světa nechal bičovat
a mnohými způsoby ponížit,
vysvobodí mne od pekelných trestů.
Bože, který ses pro spasení světa nechal hřeby
na kříž přibít,
na kříži vyvýšit mezi lotry, napájet se octem,
kopím zranit,
vysvobodí mne od pekelných trestů
a přivedí mne s sebou do ráje,
jak jsi přivedl lotra s tebou ukřižovaného.

Buď zdrav, strašlivý ve vší své moci
(Salve tremendum)
Buď zdrav, strašlivý ve vší své moci,
Buď zdráva, hlavo Pána Ježíše Krista,
našeho Spasitele,
pro nás korunovaného trnám a zbičovaného.
Buď zdráva, nejkrásnější tváří našeho Spasitele
Ježíše Krista,
kvůli nám poplivaná a zbitá.
Buďte zdraví, nejmilosrdnější oči našeho Spasitele
Ježíše Krista,
kvůli nám zalité slzami.
Buďte zdraví, medová ústa a nejsladší krk našeho
Spasitele Ježíše Krista,
kvůli nám napájené žlučí a octem.
Buďte zdraví, oči vznešeného Pána Ježíše Krista,
Spasitele našeho,
kvůli nám zahrnuté nadávkami a urážkami.
Buď zdráva, šíje pokorného Ježíše Krista,
pro nás zbitá, a také záda, pro nás bičovaná.
Buďte zdraví, ctihodné ruce, nádherný boku,
svatá kolena, úctyhodné nohy, nejdražší krví,
nejsvětější duše.
Buď pozdraveno, celé tělo Ježíše Krista,
pro nás na kříž vyvýšené, zraněné, usmrcené
a pohřbené.

Kristus se stal poslušným
(Christus factus est pro nobis)
Kristus se stal pro nás poslušným až k smrti,
a to k smrti na kříži.
Proto ho Bůh povýšil a dal mu jméno,
jméno, které je nad každé jméno.

Kdyby sám Hospodin nebyl při nás
(Žalm 124: Šir hamma'alot l' David)
Kdyby sám Hospodin nebyl při nás –
Izrael ať řekne –,
kdyby sám Hospodin nebyl při nás,
když proti nám povstali lidé,
zaživa by nás tehdy zhltili v hněvu,
jímž proti nám vzpláli.
Tehdy by nás zatopily vody,
dravý proud by se přes nás valil,
tehdy by se přes nás převálily vzduté vody.
Požehnan buď Hospodin,
že za kořist nás nedal jejich zubům!
Unikli jsme jako ptáče z osidla lovců.
Osídlo je protřeno, unikli jsme!
Naše pomoc je ve jménu Hospodina; on učinil
nebesa i zemi.

Ó vy všichni
(O vos omnes)
Ó vy všichni, kteří procházíte kolem,
pohledte a vizte, zda je vaše bolest jako bolest má.
Ó sladká láska Ježíši, ó nebeská láska,
ó převelká láska.

Budu tě oslavovat, Bože
(Exaltabo te Deus)
Budu tě oslavovat, můj Bože, králi,
a budu velebit tvé jméno po všechny věky,
a na věky věků.
Každý den tě budu velebit
a chválit tvé jméno po všechny věky.
Jedno pokolení zvěstuje druhému tvé činy
a oznamuje tvoji moc,
mluví o nádherné slávě tvé vznešenosti,
rozmlouvají o tvých divech.
Ať tě chválí, Pane, všechna tvá díla
a tvoji zbožní ať tě velebí.

Georg Friedrich Händel

ISRAEL IN EGYPT HWV 54

(Izrael v Egyptě)
oratorium pro sóla, sbor a orchestr

I. díl Exodus

II. díl Mojžíšova píseň

Jola Kowalska *soprán*

Magdalena Łukawska *soprán*

Łukasz Dulewicz *alt*

Simon Wall *tenor*

Sebastian Szumski *bas*

Jacek Ozimkowski *bas*

Capella Cracoviensis

(Krakov, Polsko)

dirigent Jan Tomasz Adamus

Georg Friedrich Händel (1685–1759) patří k nejvýznamnějším skladatelským osobnostem vrcholného baroka. V mládí působil jako instrumentalista v Halle a Hamburku, byl také hannoverským kapelníkem. Při svém čtyřletém pobytu v Itálii poznal melodiku *bel canto*, která se v jeho tvorbě prolнула s německými prvky. Od roku 1712 žil trvale v Londýně a stal se tamějším dvorním skladatelem.

Ve třicátých letech upouštěl od tvorby italských oper a nahrazoval je oratorii, po nichž byla v tehdejší anglické společnosti větší poptávka. Absence scénického ztvárnění, dekorací a kostýmů kladla nové nároky na hudební výraz a postavila jej do popředí. *Izrael v Egyptě* se z běžného typu Händelových oratorií v některých ohledech vymyká – libreto je tvořeno výhradně biblickými texty, poskládanými z Druhé knihy Mojžíšovy a Knihy žalmů, a zcela zásadní úloha připadá sboru.

Premiéra oratoria se uskutečnila v dubnu 1739 a nebyla příliš úspěšná. Pro další dvě reprízy Händel dílo zkrátil a proložil italskými sólovými áriemi, které byly pro tehdejší publikum stravitelnější. I výstavba oratoria procházela vývojem. První i druhá verze byly trojdílné a lišily se prvním dějstvím, vždy se však jednalo o užití Händelových starších skladeb. Brzy po skladatelově smrti se ustálila podoba bez prvního dějství, v níž bývá oratorium provozováno dodnes.

Základem námětu nejsou spletité osudy jednotlivců, ale příběh národa. Emotivní, subjektivně laděné árie zde ustupují velkolepým sborům, odpovídajícím velikosti i vnějškovosti souhrnného citění. Hudba je objektivní a mnohdy popisná – události, jevy i hromadné emoce jsou zachyceny realisticky z pozice pozorovatele, jako při malbě. Věčnost a epičnost je vlastní i užitým biblickým textům.

První díl (označovaný jako *Exodus*) předkládá dějovou stránku námětu, příběh odchodu Izraelitů z egyptského otroctví. Jeho podstatnou část tvoří vyobrazení egyptských ran. Hudební zpracování se liší mírou odstupu od děje, a tak je například disonantní sborová fuga s chromatickými postupy

Capella Cracoviensis

v tématu (proměna vody v krev) vystřídána nezúčastněným, téměř radostným zpěvem altové árie (žáby, dobytčí mor a vředy). Dvojsborová část vykreslující mračna much, komárů a kobylek uchopuje text ilustrativně a se zřetelnou zvukomalbou. Působivé je seslání temnoty, propad po zvukově bohatém krupobití do maximální jednoduchosti. Zvuk narůstá ve staticky opakované rytmické figuře a stále zůstává homogenním proudem, vedeným jedním směrem. Závěr prvního dílu je připomínkou rozestoupení Rudého moře. Oratorium se obrací k mohutné, hymnické oslavě tohoto činu, oslavě Boží moci, než se zlomí v nečekaně intimní, neokázalou polyfonii (*and believed the Lord*) – po epickém vzmachu se náhle odkrývá vzdálenost mezi viditelnými divy a vírou.

Druhá část s označením *Mojžíšova píseň* vznikla z celého oratoria nejdříve. Je textově jednodušší a postupuje po jednotlivých verších 15. kapitoly knihy *Exodus*, jejichž ladění je velmi blízké

žalmům. Ohlíží se za minulými událostmi – nevyjadřuje je však explicitně jako první oddíl, ale spíše v obecnějších obrazech, prokládaných oslavnými verši. Celek je opět rozčleněn na jednotlivá čísla, objevují se duety s nekomplikovanou, zpěvnou melodií (*The Lord is my strength and my song*), velebné homofonní sbory (*Who is like unto Thee*) i odtažitější kontrapunktické pasáže (*I will exhalt Him*). V úseku *The depths have covered them* je možné spatřovat připomínku temnoty, pohyb směrem dolů je vyjadřován podobnými hudebními prostředky. Celý oddíl je orámován mohutným polyfonním zpracováním téměř totožného verše, oslavujícího Hospodinův triumf; závěry obou částí se vyvažují a na ztišenou víru se nyní napojují viditelná, vnější odpověď.

Markéta Vlková

Jola Kowalska

Magdalena Lukawska

Capella Cracoviensis je jedním z nejdynamičtějších souborů interpretujících hudbu minulých epoch na historických nástrojích. Vznikla v roce 1970 jako komorní soubor, ale časem se rozrostla do podoby malé filharmonie a obrátila na sebe obecnou pozornost; s festivaly Misteria paschalia a představeními souboru Opera rara učinila z Krakova jedno z nejvýraznějších evropských středisek interpretace historické hudby. Jejimi hosty jsou nejzářivější hvězdy dnešní světové scény, na níž se odehrává historická hudba: koncertní mistři Alessandro Moccia (Orchestre des Champs Elysées), Alberto Stevanin (Il Giardino Armonico, I Barocchisti, Ensemble Matheus), Fabio Ravasi (Europa Galante), Peter Hanson (Orchestre Revolutionnaire et Romantique), dirigenti Paul Goodwin, Andrew Parrott, Andreas Spring, Paul McCreesh, Roy Goodman, Fabio Bonizzoni. Capella pravidelně organizuje společné projekty s mezinárodně proslulými soubory historických nástrojů Nachtmusique nebo Oltremontano. Realizovala také Mozartovu *Figarovu svatbu* ve scénické verzi, tři velká Händlova oratoria nebo sérii koncertů věnovaných polskému baroku. Cyklus tří velkých mší (Bachovy h moll, Mozartovy c moll a Beethovenovy Missy Solemnis) se stal navíc také úspěchem sociologicko-společenským: každý z koncertů soustředil víc než 1 200 posluchačů.

Łukasz Dulewicz

Simon Wall

Capella Cracoviensis zahrnuje také komorní sbor disponující repertoárem od manýristických madrigalů Gesualdových po Szymanowského *Písně kurpijovské*. Sbor však vzbudil pozornost také crossoverem nazvaným „pocta bar.oku“ s inscenací Monteverdiho madrigalů v jednom z krakovských mléčných barů.

Jan Tomasz Adamus, absolvent krakovské Hudební akademie a Sweelinckovy konzervatoře v Amsterdamu, se stal jako varhaník, cembalista a dirigent jednou z hlavních postav hudebního života ve Vratislavi. Jeho příchod do čela krakovské Capelly v roce 2008 byl hodnocen jako jedna z nejvýznamnějších událostí té doby v hudebním Polsku.

Sebastian Szumski

Jacek Ozimkowski

I. díl

1. tenor

V Egyptě však nastoupil nový král, který o Josefovi nevěděl. Ustanovil nad izraelským lidem dráby, aby jej ujařmovali robotou, a ti jej začali surově zotročovat.

2. alt, sbor

Ale Izraelci vzdychali a úpěli v otročině dál. Jejich volání o pomoc vystupovalo z té otročiny k Bohu. Ujařmovali je robotou, surově je zotročovali; jejich volání vystupovalo k Bohu.

3. tenor

Poslal k nim Mojžíše, svého služebníka, s Áronem, jehož si zvolil. Jeho znamení jim předváděli, zázraky v Chámově zemi. Jejich vody proměnil v krev.

4. sbor

Marně Egyptané usilovali, aby se mohli napít z Nilu. Jejich vody proměnil v krev.

5. alt

V zemi se jim vyrojila žabí havěť, našla i do královských komnat. Na jejich dobytek seslal mor, na lidech i na zvířatech se objevily vředy hnisavých neštovic.

Jan Tomasz Adamus

6. sbor

Rozkázal a přiletěly mouchy a na celé jejich území komáři. Rozkázal a snesly se kobylinky, nesčetné roje žravého hmyzu, a sežraly jim plody polí.

7. sbor

Přivaly deště jim změnil v krupobití, uprostřed krupobití šlehal oheň a padal na zemi.

8. sbor

Egyptskou zemi zahalil temnotou, takovou temnotou, že se dá nahmatat.

9. sbor

Všechno prvorozené jim v zemi pobil, každou prvotinu jejich plodné síly.

10. sbor

Ale svůj lid vedl jako ovce. Vyvedl je se stříbrem a zlatem, nikdo z jejich kmenů neklopýtl.

11. sbor

Egypt se radoval, že už táhnou, neboť strach z nich na něj padl.

12. sbor

Obořil se na Rákosové moře a vyschlo, propastnými tůňmi je vedl jako pouští. Jejich protivníky přikryly vody, nezůstal z nich ani jeden.

13. *sbor*

Tak uviděl Izrael velikou moc,
kterou osvědčil Hospodin na Egyptu.
Lid se bál Hospodina
a uvěřili Hospodinu i jeho služebníku Mojžíšovi.

II. díl

14. *sbor*

Tehdy zpíval Mojžíš a synové Izraele Hospodinu
tuto píseň. Vyznávali: „Hospodinu chci zpívat,
neboť se slavně vyvýšil, smetl do moře koně
i s jezdcem.

15. *soprán, alt*

Hospodin je má záštita a píseň,
stal se mou spásou.

16. *sbor*

On je můj Bůh, a já ho velebím,
Bůh mého otce, a já ho vyvyšuji.

17. *bas*

Hospodin je bojovný rek;
Hospodin je jeho jméno.
Vozy faraónovy i jeho vojsko svrhl v moře,
v moři Rákosovém utonul výkvět jeho vozatajstva.

18. *sbor*

Tůně propastné je zavalily,
klesli do hlubin jak kámen.

19. *sbor*

Tvá pravice, Hospodine, velkolepá v síle,
tvá pravice, Hospodine, zdrtil nepřitele.
Nesmírně vyvýšen rozmetáš útočníky,
vysíláš své rozhorlení,
jako oheň strniště je pozře.

20. *sbor*

Dechem tvého chřípí počaly se kupit vody,
příboje zůstaly stát jako hráze,
sesedly se tůně propastné v klín moře.

21. *tenor*

Nepřítel si řekl: „Pustím se za nimi, doženu je,
rozdělím kořist, ukojím jimi svou duši,
meč vytasím, podrobí si je má ruka.“

22. *soprán*

Zadul jsi svým dechem a moře je zavalilo,
potopili se jak olovo v nesmírných vodách.

23. *sbor*

Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine?
Kdo je jako ty, tak velkolepý ve svatosti,
hrozný v chvályhodných skutcích, konající divy?
Vztáhl jsi pravici a země je pohltila.

24. *alt, tenor*

Svým milosrdenstvím jsi vedl tento lid,
který jsi vykoupil, provázel jsi jej svou mocí ke své
svaté nivě.

25. *sbor*

Uslyšely o tom národy a zmocnil se jich neklid,
bolest je sevřela, všichni obyvatelé Kenaanu
propadli zmatku. Pro velikost tvé paže zmlknou
jako kámen, dokud, Hospodine, neprojde tvůj lid,
který sis získal.

26. *alt*

Přivedeš a zasedíš je na hoře svého dědictví,
kde jsi, Hospodine, připravil své sídlo k přebývání,
kde tvé ruce, Panovníku, svatyni si přichystaly.

27a. *sbor*

Hospodin kraluje navěky a navždy.

28. *tenor*

Když totiž faraónovi koně s jeho vozy a jízdou vešli
do moře, Hospodin na ně obrátil mořské vody.
Ale Izraelci šli po suchu prostředkem moře.

27b. *dvojsbor*

Hospodin kraluje navěky a navždy.

29. *tenor*

Tu vzala prorokyně Mirjam, sestra Áronova,
do ruky bubínek a všechny ženy vyšly za ní
s bubínky v tanečním reji.
A Mirjam střídavě s muži prozpěvovala:

30. *soprán, sbor*

Zpívejte Hospodinu, neboť se slavně vyvýšil,
smetl do moře koně i s jezdcem.

Ondřej Štochl

... VLÍDNOST ... SVĚTLO DUŠE...
prostorová kompozice na objednávku festivalu

Steve Reich

TEHILLIM (ŽALMY)
pro čtyři ženské hlasy a komorní soubor

Romana Jedličková vysoký soprán
Ivana Píchová lyrický soprán
Linda Nepivodová lyrický soprán
Lucie Kořínková alt

Brno Contemporary Orchestra
dirigent Pavel Šnajdr

Brno Contemporary Orchestra

Touha dát v Brně poprvé zaznít slavným žalmům Steva Reicha, tím spíše v chrámovém prostředí, spoluurčila celkovou koncepci 22. ročníku Velikonočního festivalu duchovní hudby, v němž se setkávají židovské a křesťanské prvky (obdobně jako samotné velikonoční svátky jsou připomínkou exodu Izraelitů z Egypta a Kristova umučení a vzkříšení). Skladba však nemá charakter celovečerního díla, trvá něco přes půl hodiny. Její zařazení do festivalového programu tedy s sebou přineslo hledání vhodné skladby, která by vedle *Tehillim* mohla zaznít.

Skladatel **Ondřej Štochl** (1975) byl v době svých studií na Akademii múzických umění v Praze žákem Marka Kopelenta. V rámci komorního souboru a skladatelského sdružení Konvergence je činný nejen kompozičně, ale také jako jeho umělecký vedoucí a violista. Štochlova prostorová skladba *Modrá – čistá a křehká* pro housle, vibrafon a smyčce na objednávku komorního

Orchestru Berg získala hlavní cenu v soutěži Nuberg 2011 a v červnu 2012 byla uvedena také v evangelickém kostele Jana Amose Komenského v Brně. Zadání pro 22. ročník Velikonočního festivalu mělo spíše volný charakter, skladba však měla být koncipována pro konkrétní prostor, v časovém rozsahu a v použitém instrumentáři reflektovat blízkost *Tehillim*.

Vladimír Maňas

... vlídnost ... světlo duše... (2012–2013)

Vlídnost pro mne znamená umění přijmout druhého s jeho radostí i bolestí. Je to motivace uvidět ho ve více rozměrech, chuť věnovat čas i energii k jeho pochopení. Upřímně potěšit, ale i vyprovokovat. Z dlouhodobého hlediska ale také schopnost odložit to, co nás jen příjemně rozptýluje a tím i brzdí. A to jen proto, abychom příště vycítili jiné naléhavé volání – závislý člověk těžko bude vlídný...

Vlídnost (tedy vlastně to, co je pro křesťana láska k bližnímu) je dnes něčím velmi vzácným, i když její potřeba je existenciální. Ale – musí se k ní dorůst, chce určitou duchovní kázeň – ať už jste jakéhokoli vyznání. Proto asi stojí na jejím místě značně pokrytecká slušnost – díky tomu ale stále více lidí zjišťuje, že je v podstatě nemá kdo vyslechnout. Ostatně, neznám snad nic méně vlídného než zdvořilostní fráze či úsměvy. Umožňují totiž pohodlně ignorovat i ty z nás, jejichž tiché signály se rovnají volání o pomoc. O to vděčnější jsem za takové zkušenosti, díky kterým mi snad také trochu svítá. Umožnily mně dotknout se vlídnosti a sám jí žít – tak, jak zatím zvládám.

Přirovnání vlídnosti ke světlu je v mé skladbě základem všeho. Rozkladem slunečního světla vzniká duha – a jejích sedm symbolických barev (koneckonců, leckteré náboženství barvám duhy věnuje pozornost).

Symbolika jednotlivých barev – moje soukromá – je následující:
červená – hrůza, netrpělivost, horečka, syrovost žití (a úmyslu)
oranžová – vřelost, dychtivost, akce, činnost
žlutá – žár, kulminace, cílevědomost a ctižádost, konání
zelená – střizlivění, hledání souladu s řádem, přehodnocení (puberta)
modrá – vize cíle, křehkost úmyslu (a jeho ochrana), zastavení se, rozvaha s chladnou hlavou
indigová – prožitek principu, logika v emocích (a emoce v logice), koncentrace, askeze
fialová – příjemné teplo, konečný stav

Duha v mé skladbě tedy znamená cestu, proces, most – sedm stadií, úhlů pohledu, z nichž každý je přirovnatelný k jedné barvě spektra. Každé (či spíše jejímu významu) je věnována jedna část, celek získává význam jejich následností v souhře s prostorovou dramaturgií. Popis celku ... úvaha o vlídnosti... Ano, to vše může (i když taky nemusí) nasměrovat k tomu hlavnímu, o čem šlo – k soukromým, intimním zákoutím, určeným pro každého, kdo se v nich rád na chvíli zastaví. Ta zákoutí už musejí být bez návodu, protože jsou pro každého jiná. A tak za sebe jen dodávám, že na čas strávený při tvorbě těch, o kterých vím, vzpomínám s tou největší pokorou a vděčností.

Ondřej Štochl

Skladba *Tehillim* (Žalmy) **Steva Reicha** (1936) je určena pro čtyři ženské hlasy (vysoký soprán, dva lyrické soprány a jeden alt), pikolu, flétnu, hobo, anglický roh, dva klarinety, bicí nástroje (šest hráčů), elektrické varhany, dvoje housle, violu, violoncello a kontrabas. V průběhu skladby, jejíž text je sestaven z úryvků čtyř žalmů, jsou hlasy, dechy i smyčce amplifikovány. Melodický materiál *Tehillim* neuzivá žádné židovské motivy ani jejich segmenty. Steve Reich sám o své skladbě říká: *Jedním z důvodů, proč jsem si vybral Žalmy a ne texty z Tóry či Proroků, je skutečnost, že ústní židovská tradice zpěvu Žalmů je na Západě ztracena*

v nenávratnu (tuto tradici udržuje už jen malá skupina Židů v oblasti Jemenu). Nepřítomnost této ústní tradice mi dala svobodu při komponování Tehillim, nemusel jsem tuto tradici imitovat ani násilně ignorovat.

Přestože je Steve Reich živoucí legendou amerického minimalistického komponování, jeho *Tehillim* (1981) nejsou tvořeny opakováním krátkých vzorců, jak tomu bylo v jeho raných skladbách. Celá melodie je zde opakována buď ve formě kánonu, nebo variací. Tím se i v rámci minimalismu hlásí k evropské kompoziční tradici. Rytmus *Tehillim* vychází bezprostředně z hebrejského textu – melodie a rytmus vysloveného slova se stávají kompozičním materiálem. Nejsou tu takty v pravém slova smyslu, dvoudobé a třídobé metrum se střídá tak, aby nebyl narušen tok textu. Na prvním místě je text, hudba mu slouží a oslavuje ho. Zpěvačky nikdy nepoužívají vibrato, nejedná se o operní zpěv, proto výsledná nálada vrací posluchače do doby „před operou“. Lidský hlas je jakýmsi kouzelným hudebním nástrojem, který umí vyslovovat slabiky, klíčovým slovem je zvukomalba. Není zde místo pro exhibici jakéhokoliv druhu, od barokních manýr a výstředností hudebního romantismu se ocitáme nejdál, jak je to možné.

Kateřina Hnáťová

Soubor **BCO – Brno Contemporary Orchestra** byl založen v roce 2011 jako těleso, které si vytyčilo za cíl uvádět světovou a tuzemskou soudobou hudbu (s přesahy do hudby 20. století). Plánuje také podněcovat skladatele k tvorbě nových děl, ušitých na míru souboru. Posluchače hodlá přitáhnout a zaujmout koncerty koncipovanými jako konzistentní dramaturgické celky, případně jako osobité projekty spojující hudbu s dalšími uměleckými druhy (filmem, výtvarným uměním apod.). Zakladatelem, uměleckým vedoucím a šéfdirigentem BCO je Pavel Šnajdr. Soubor je složen z mladých brněnských profesionálních hudebníků,

otevřených podnětům současné hudby. Prezentoval se několika úspěšnými koncerty, mj. hudebním doprovodem Michaela Obsta k filmu *Upír Nosferatu* (v rámci abonentního cyklu Jeunesses musicales Filharmonie Brno), dvěma autorskými večery s díly Erkkiho-Svena Tüüra (na festivalu Hudební fórum Hradec Králové a následně v Brně), velkému zájmu se těší jeho pravidelná vystoupení v brněnské Vile Tugendhat.

Pavel Šnajdr absolvoval na JAMU v Brně nejprve skladbu a poté dirigování, v současnosti je tamtéž doktorandem. Jako člen skladatelského sdružení Bezmocná hrstka byl dvakrát oceněn ve skladatelské soutěži Generace. S brněnským souborem Ars incognita premiéroval na čtyři desítky skladeb soudobých autorů, z nich některé vyšly na CD. V roce 2001 s tímto souborem vystoupil na Pražském jaru a v roce 2005 na festivalu Pražské premiéry. Pravidelně spolupracuje s filharmonii v Teplicích a v Hradci Králové – tam dvakrát dirigoval na festivalu Hudební fórum. V letech 2001–2008 byl dirigentem opery Divadla J. K. Tyla v Plzni, kde kromě operního repertoáru nastudoval také baletní představení, a to jak díla klasická, tak současná (světová premiéra baletu *Zahrada* podle stejnojmenné knihy Jiřího Trnky na hudbu Zbyňka Matějů). V letech 2004–2007 byl angažován v Národním divadle Brno, s nímž se zúčastnil japonského turné; v současné době v ND Brno opět působí. Spolupracoval se Státní operou Praha, kde mj. uvedl ve světové premiéře balet *Fantom opery* Petra Malásky a Libora Vaculíka (2008). V sezoně 2011/2012 byl šéfdirigentem opery Moravského divadla Olomouc. V roce 2011 založil soubor BCO – Brno Contemporary Orchestra.

Žalm 19 (19: 2–5)
 Nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou. Svoji řeč předává jeden druhému, noc noci sděluje poznatky. Není to řeč lidská, nejsou to slova, takový hlas od nich nelze slyšet.

Pavel Šnajdr

Jejich tón zvučí celičkou zemí, zní jejich hovor po širém světě.

Žalm 34 (34: 13–15)
 Jak je tomu s mužem, který si oblíbil život, jenž miluje dny, v nichž by užil dobra? Střeží před zlobou svůj jazyk a své rty před záłudnými řečmi. Vyhýbá se zlu a koná dobro, vyhledává pokoj a snaží se o něj.

Žalm 18 (18: 26–27)
 Ty věrnému osvědčuješ věrnost, muži dokonalému svou dokonalost, ryzímu svou ryzost osvědčuješ, s neupřímným se však pouštíš do zápasu.

Žalm 150 (150: 4–6)
 Chvalte ho bubnem a tancem, chvalte ho strunami a flétnou, chvalte ho zvuknými cymbály, chvalte ho cymbály dunivými! Všechno, co má dech, ať chválí Hospodina! Haleluja.

Felix Mendelssohn-Bartholdy**EHRE SEI GOTT IN DER HÖHE**(Sláva na výsostech Bohu)
pro dvojsbor a cappella**ŽALM 114** op. 51

pro sbor a orchestr

GLORIA

kantáta pro sóla, sbor a orchestr

LAUDA SION op. 73(Chval, Sióne)
pro sóla, sbor a orchestr**Martina Janková** soprán**Hana Škarková** soprán**Lucie Hilscherová** mezzosoprán**Jaroslav Březina** tenor**Tomáš Šelc** basbaryton**Český filharmonický sbor Brno****sbormistr Petr Fiala****Filharmonie Brno****dirigent Andreas Sebastian Weiser**

Závěrečný koncert festivalu, sestavený z duchovních skladeb **Felixe Mendelssohna-Bartholdyho** (1809–1847), má charakter několikerého ohlžení. Při příležitosti sedmdesátých narozenin Petra Fialy zazní pod jeho řízením Mendelssohnovo pozdní dílo *Ehre sei Gott in der Höhe* (Sláva na výsostech Bohu) pro dvojsbor bez doprovodu.

Festivalový motiv exodu odráží zhudebnění 114. žalmu *Da Israel aus Ägypten zog* (Když Izrael vyšel z Egypta) z roku 1839. Mendelssohnova záliba v hudbě předchozích staletí se odráží mimo jiné v důsledné a vynalézavé snaze postihnout hudebními prostředky smysl a charakter textu. V případě tohoto žalmu skladatel nevyužil sólové hlasy, celý text přednáší osmihlasý sbor jako společné vyznání víry, radost z nalezení vítězné cesty. Vedení sboru výrazně připomíná podobné využití v Händelově oratoriu *Izrael v Egyptě*. Mendelssohnův žalm je možné chápat jako připomínku, poctu, ale i echo tohoto stěžejního díla 18. století. Sdílí i jeho výraznou obraznost, která je v případě žalmu nejzřetelnější v instrumentálním motivu rostoupících se vod. Dramatickou část střídá zklidnění tempa a plný zvuk sboru deklamujícího slova žalmu pouze s doprovodem hlubokých smyčkových nástrojů. Bezprostředně navazující vstup lesních rohů však již navozuje charakter poslední, nejdelsí části, v níž se s úvodními verši navrácí i vstupní melodie a kontrapunkticky pojaté radostné *aleluja*.

Mendelssohnovo zhudebnění andělského hymnu *Gloria* vzniklo jako samostatná kantáta během ledna a února 1822. Už v této rané skladbě bývá spatřován vliv händelovského kontrapunktu i barokního jásotu trub a tympánů. Ve srovnání s pozdními díly má *Gloria* nutně jednodušší strukturu i oprostěnější zvuk. Mendelssohn skladbu rozvrhl do šesti částí, střídajících sbor a sóla, po stránce sazebné homofonní a kontrapunktické pasáže, ale i sólový pětilhas (*Gratias agimus tibi*), v němž se instrumentální doprovod prosazuje velmi pomalu jako zpočátku nenápadný doplněk působivých vokálních linií.

Český filharmonický sbor Brno

Kontrapunkt Mendelssohn užil podle tradice v částech *Laudamus te* a v závěrečné – přesto zvláště otevřené – části *Cum sancto spiritu*.

Lauda Sion (1846) je jedním z mála Mendelssohnových děl pro katolickou liturgii. Vzniklo u příležitosti šestistého výročí svátku Božího těla, k němuž Tomáš Akvinský napsal ve 13. století zde zhudebněnou sekvenci *Chval, Sióne, Spasitele*. Svátek Božího těla se vrací k události Poslední večeře, připomíná ustanovení Nejsvětější svátosti. Je to však návrat prostý pašijových úzkostí a utrpení. Důsledně strofický charakter textu, rychlý spád jednotlivých slok i fascinující schopnost vyjádřit subtilní témata křesťanského učení na malé ploše se odráží i v Mendelssohnově zhudebnění. Tajemství eucharistie, víra v předpodstatnění chleba a vína v tělo a krev Páně, kterou protestantské učení odvrhlo a která tak zůstala atributem katolickým, je zde spojeno s výrazně italským, zpěvným charakterem díla.

Skladbu otevírá hymnický úvod s navazující kontrapunktickou pasáží, podtrhující radostnou náladu první sloky, vyzývající ke zpěvu hymnů a písní na oslavu (zmrtvýchvstaleho) Pastýře. Podobný, zesílený motiv radostného zpěvu Mendelssohn zpracoval ve třetí části využitím sólového sopránů předzpívajícího text sboru, snad jako připomínku procesí, pro svátek Božího těla tak typických. V páté části se poprvé představí sólové kvarteto a text tak zůstává jasně srozumitelný i v tomto polyfonním předivu. Stěžejní pasáž o ustanovení Nejsvětější svátosti (*Docti sacris institutis*) má opět hymnický charakter a symbolicky se zde objevuje původní chorální nápěv sekvence. Ve zbývajících částech skladby se ještě vynoří téměř pastorální nálada sopránového sóla (*Caro cibus*) v kontrastu k výrazově rozmanitému závěru, evokujícímu zástupy věřících, kteří přijímají Tělo Kristovo, i očekávání soudného dne. Závěrečná připomínka předobrazů Nejsvětější svátosti v podobě Izákovy

oběti, velikonočního beránka i many na poušti se hudebně vrací k radostnému, prozářenému charakteru úvodní části – takto končí celá sekvence, tichou radostí.

Vladimír Maňas

Martina Janková z Orlové zpívala od dětství s proslulou rodinnou kapelou Kotkových; po absolutoriu ostravské konzervatoře nastoupila jako sólistka do opery v Curychu a tam už víc než deset let zpívá sopránové role velkého operního repertoáru. Mezinárodní hudební veřejnost na sebe upozorňuje především svými opakovanými vystoupeními na Salcburských festivalových hrách: po roli Primy Ancelly v Cherubiniho *Medei* tam zpívala (v roce 2009) Cherubína z Mozartovy *Figarovy svatby*, také pak sopránové sólo v Mahlerově *Osmičce*, loni hlavní roli krále-pastýře Aminty v další Mozartově operě *Il re pastore*.

Hana Škarková absolvovala střední školu s uměleckou profilací (klavír, zpěv, kompozice) ve Velké Británii a zpěv na Janáčkově akademii múzických umění v Brně; prošla pěveckými kurzy Petera Mikuláše a seminářem v německém Beeskowě. Roku 2000 získala Cenu Aarona Coplanda a v témže roce také uspěla poprvé ve Dvořákově soutěži v Karlových Varech, roku 2002 tam získala Cenu Českého rozhlasu za nejlepší interpretaci soudobé skladby – šlo o vlastní písňový cyklus *Nálady a smutky*. O rok později se stala laureátkou pěvecké soutěže Haricley Darclee v rumunské Braile a roku 2005 získala Cenu Národního divadla moravskoslezského. Kromě koncertní činnosti působí i na operních scénách Národního divadla Brno, v Ostravě a Liberci. Od roku 2009 vyučuje zpěv na brněnské konzervatoři.

Lucie Hilscherová absolvovala sólový zpěv, psychologii a hudební výchovu na Západočeské univerzitě v Plzni, zpěv studovala také na Technické univerzitě v Chemnitz (Saská Kamenice) a na kurzech mj. pod vedením Helen Donathové, Gabriely Beňačkové či Dagmar Peckové. Je laureátkou

několika pěveckých soutěží. Pravidelně hostuje v pražském Národním divadle, Státní opeře Praha a Divadle J. K. Tyla v Plzni. Spolupracovala s významnými orchestry (BBC Symphony, Tokyo Metropolitan, Radio-Sinfonieorchester Stuttgart, Bach-Collegium Stuttgart, s filharmonii Poznaňskou, Pražskou komorní či Janáčkovou) a s dirigenty, jako jsou Helmuth Rilling, Libor Pešek, Jiří Bělohlávek ad.

Jaroslav Březina začal zpívat v Kühnově dětském sboru, Pražskou konzervatoř pak absolvoval u Zdeňka Jankovského. Je laureátem Dvořákovy soutěže v Karlových Varech a Schneiderovy v Trnavě. Od roku 1993 je sólistou opery pražského Národního divadla, v níž vytvořil řadu velkých rolí domácího i světového repertoáru. Význačné snímky pořídil pro Deutsche Grammophon, Supraphon a v České televizi. Janáčkův *Zápisník zmizelého* provedl v Královské opeře v Madridu, na festivalech Moravský podzim a Janáčkovy Hukvaldy, v koncertní sezoně České filharmonie a v letech 1998–2001 v Národním divadle v Praze. Na koncertních pódiích vystoupil v Japonsku, Rakousku, Norsku, Itálii, Německu, Francii a Španělsku. Spolupracoval s dirigenty Bělohlávkem, Mackerrasem, Dohnányim, Baudem ad.

Tomáš Šelc, absolvent bratislavské konzervatoře, studuje v současné době u Petra Mikuláše na VŠMU v Bratislavě. Jako sólista však už zpíval se symfonickými orchestry v japonské Kanawě, Johannesburgu, Bambergu, Budafoku a Šlesviku-Holštýně, s Národním orchestrem krajů na Loire, s filharmonii v Ostravě, Kostnici a ve Zlíně, s Warchalovým komorním, s barokními orchestry Elbipolis (Německo) a Savaria (Maďarsko), se slovenským souborem Solamente naturali a dalšími; vystoupil na mezinárodních festivalech v Johannesburgu, Santanderu, Bratislavě, Vratislavi, na Beethovenově velikonočním v Polsku, na slovenském Festivalu Konvergence atd. V roce 2006 získal první cenu v soutěži Imricha Godina jako nejlepší interpret barokní hudby, rok poté shromáždil několik ocenění na karlovarské soutěži Antonína Dvořáka a první cenu v soutěži

Filharmonie Brno

slovenských konzervatoří. V roce 2008 získal vedle Ceny OSA také první místo v Soutěži duchovní hudby v Kroměříži a druhé místo v Soutěži Mikuláše Schneidra-Trnavského, v roce 2009 první cenu jako vůbec nejlepší účastník soutěže Imricha Godina a absolutní vítězství v soutěži duchovní hudby v Olomouci. V roce 2010 první cenu Händlový soutěže v Jágeru a Cenu Dohnányiho orchestru s nabídkou spolupráce, loni pak rovněž první cenu v pražské soutěži „Ad honorem Mozart“. Spolupracoval na CD snímcích Faurého *Requiem* a skladeb slovenských autorů Belly a Godára; v roce 2011 natočil první profilové CD.

Český filharmonický sbor Brno se brzo po svém založení v roce 1990 vypracoval k úrovni a postavení evropské sborové špičky. Spolupracuje se všemi českými a mnoha zahraničními orchestry a dirigenty, je pravidelným hostem mezinárodních festivalů a zahraničních koncertů. Natočil řadu CD pro česká i evropská vydavatelství, za některá získal významná

ocenění. Na úspěších sboru má velký podíl jeho zakladatel, hudební ředitel a dirigent **Petr Fiala**, jenž kromě pohostinského řízení řady orchestrů a dalších sborů a vyvíjí bohatou činnost skladatelskou a pedagogickou; v roce 1992 založil Velikonoční festival duchovní hudby Brno a do předloška jej řídil jako dramaturg a hlavní účastník.

Andreas Sebastian Weiser, absolvent Vysoké školy umění v Berlíně a finalista dirigentské soutěže Artura Toscaniniho v Itálii, byl mj. žákem Václava Neumanna. Profesionální dráhu začal nejprve jako druhý dirigent Symfonického orchestru Českého rozhlasu v Praze, poté působil jako šéfdirigent Jenské filharmonie. V současnosti je šéfdirigentem Filharmonie Hradec Králové a dirigentem Českého komorního orchestru. Řídil přední německé orchestry, hostoval u operních souborů v Nice, Kasselu, Praze, Neapoli, Římě, Palermu, Barceloně, Madridu ad.

Martina Janková

Hana Škarková

Ehre sei Gott in der Höhe (Gloria)

Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.
Chválíme tě. Velebíme tě. Klaníme se ti.
Oslavujeme tě.
Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.
Pane a Bože, nebeský Králi, Bože, Otče všemohoucí.
Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.
Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.
Ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.
Neboť ty jediný jsi svatý, ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi svrchovaný, Ježíši Kriste.
Se Svatým Duchem ve slávě Boha Otce.
Amen.

Žalm 114

Když vycházel Izrael z Egypta, a rodina Jákobova
z národu jazyka cizího,
byl Juda posvěcením jeho, Izrael panováním jeho.
To když vidělo moře, uteklo, Jordán nazpět se obrátil.
Hory poskakovaly jako skopci,
pahrbkové jako jehňata.
Cot bylo, ó moře, že jsi utíkalo? Jordáne,
že jsi nazpět se obrátil?
Ó hory, že jste poskakovaly jako skopci,
pahrbkové jako jehňata?
Pro přítomnost Panovníka třásla jsem se já země,

Lucie Hilscherová

Jaroslav Březina

pro přítomnost Boha Jákobova,
Kterýž obrací i tu skálu v jezero vod,
a škřemen v studnici vod.
Když vycházel Izrael z Egypta,
a rodina Jákobova z národu jazyka cizího,
byl Juda posvěcením jeho, Izrael panováním jeho.
Aleluja! Aleluja!
Zpívejte Bohu na věčnosti. Aleluja!
Když vycházel Izrael z Egypta, byl Juda
posvěcením jeho.

Chval, Sióne, Spasitele

(Lauda Sion Salvatorem)
Chval, Sióne, Spasitele, chval Pastýře, vůdce vřele,
písně, hymny pěj!
Odvažuj se, jak jen možné, Větší je, než chvály
zbožné, nepostačíš chválit jej!
Zcela zvláštní látka chvály
– živý chléb, zdroj žití stálý
– pro den dnešní nastala.
Chléb, jež v hodech za večera
bratří četa dvanáctera
zcela jistě dostala.
Buď zpěv plný, buď zpěv jasný,
Budiž libý, budiž hlasný
jásoť mysli, ples a vděk.
Dnes je slavnost, o níž se vzpomíná,
kterak povstala prvně ta hostina,
hodu toho počátek.
Oběť nové smlouvy vzniká.

Tomáš Šelc

Petr Fiala

Stůl nového Panovníka
odděluje starý čas.
Staré ničí novota,
prodchla Pravdou Temnota,
noc již zahnal denní jas.
Kristus při hostině svaté děl:
Co činím, činit máte,
na mne vzpomínající.
Svaté stanovení ctíme,
chléb a víno přinášíme,
oběť spásy světice.
Dogma křesťanům se dává,
že se z chleba Tělo stává,
z vína že se stává Krev.
Nechápe duch, nedozírá,
horlivá však síla víra,
ač je jiný věci zjev.
Pod různými vzevřeními,
věcmi ne, leč znameními
výborný je Předmět skryt.
Nápoj Krve, pokrm Těla,
v obou Kristus je však zcela,
nepřestává celý být.
Přijímáš-li, zůstal celý,
nezláme se, nerozdělí,
nikdy pranic neschází.
Bere jeden, tisíc bere.
Jako jeden, davy steré,
aniž množství dochází.
Dobří, špatní přijímají,

Andreas Sebastian Weiser

nestejný však osud mají:
Život – smrti objetí.
Smrt je zlým a dobrým žití.
Zříš, jak různým může být
účín téhož přijetí.
Když se potom Svátost láme,
necht se věrou nevikláme,
pod úlomkem tolik máme,
kolik celek uhostí.
Netrpí věc těmi ději,
způsobu jen rozbíjejí,
ale věc a stavy její
potrvají v Svátosti.
Chléb, jenž blaží Nebešťany,
Poutníkům, hle, v pokrm daný,
v pravdě synům uchystaný,
není pokrm štěňátek.
Dobry's Pastýř, Chléb jsi pravý!
Smiluj se, slyš hlas náš lkavý:
Pasiž, hlídej naše davy,
dobro dej nám, Přelaskavý,
v zemi živých dej nám zřít!
Všemohoucí, Převeliký,
jenž nás paseš, smrtelníky.
Svámi spolustolovníky, dědici a účastníky
svatých rač nás učinit.
Amen.

Doprovodný program

Triduum

Jednou ze zdánlivě okrajových, avšak podstatných změn v rámci Velikonočního festivalu duchovní hudby je program podle vzoru takzvaných temných hodin (tenebrae). Ty probíhaly ve večerních hodinách Škaredé středy, Zeleného čtvrtku a Velkého pátku a svou náplní vždy předjímaly události následujícího dne. Tenebrae jako doprovodná část festivalu mají vytvořit prostor jakési večerní hudební meditace, a to díky propojení výjimečného času a zhudebněných textů (lamentace, responsoria), které do těchto bohoslužeb dříve patřily.

V době Velikonočního festivalu duchovní hudby je přístupné Diecézní muzeum v Brně na Petrově a jeho expozice

VITA CHRISTI – ŽIVOT KRISTŮV
(úterý–neděle 10.00–17.00).

Utrechtský studentský sbor a orchestr

27/3/ST/19.00
kostel sv. Michala

Johann Sebastian Bach

MATOUŠOVY PAŠIJE BWV 244

evangelista Eric Jansen tenor
Kristus Robert Brouwer bas
Linde Schinkel soprán
Guja Sandholt mezzosoprán
Dolf Drabbels tenor
Michael Wilmering baryton

Utrechtský studentský sbor a orchestr
(Nizozemí)
dirigent Gilles Michels

Utrechtský studentský sbor a orchestr, založený v roce 1945, se od svého počátku věnuje především velkým vokálně-instrumentálním dílům **Johanna Sebastiana Bacha** (1685–1750); v rámci tříletého cyklu vždy postupně uvádí *Mši h moll*, *Janovy a Matoušovy pašije*. Zhruba stovka hudebníků s mladými, avšak zkušenými sólisty se v rámci svého středoevropského turné představí i v Brně. Zde se koncert uskuteční v nádherném barokním interiéru kostela sv. Michala na Dominikánském náměstí.

Illegal consort

28/3/ČT/21.00
kostel Nanebevzetí Panny Marie
(u jezuitů)

Carlo Gesualdo da Venosa

RESPONSORIA PRO ZELENÝ ČTVRTEK

Illegal consort (Brno)
Ivana Píchová soprán, **Lucie Karafiátová alt**
Libor Komárek kontratenor
Karel Viktorin a Jan Turčín tenory
Jan Faltýnek bas
Marek Čermák varhanní pozitiv

Na Zelený čtvrtek zazní latinská responsoria **Carla Gesualda da Venosa** (1566–1611). Jejich provedení se zhostí komorní pěvecký ansámbl **Illegal consort** za doprovodu varhanního pozitivu. Gesualdo zhudebnil texty temných hodin emotivním způsobem, odrážejícím jeho zkušenosti z madrigalové tvorby. Jeho pěvecky náročná a velmi intenzivní moteta budou po vzoru původní liturgie prokládána příslušnými texty (například *Lamentacemi proroka Jeremiáše*), zpívanými na nápěvy gregoriánského chorálu.

Vstup volný

Ženský sbor Filokallia

29/3/PÁ/21.00
kostel Nanebevzetí Panny Marie
(u jezuitů)

VELKÝ PÁTEK V BYZANTSKÉM DUCHU

Ivana Troupová soprán
Ženský sbor Filokallia (Praha)
umělecký vedoucí Marios Christou

Vystoupení ženského sboru Filokallia zpřítomní ve zpěvech východních liturgií nejen události samotného Velkého pátku, ale také cyrilometodějskou misi na Velkou Moravu, připomínanou letošním výročím. Program je vyplněn byzantskými zpěvy bohoslužby sv. Jana Zlatoústého a z liturgie Velkého pátku v autorské úpravě Maria Christou pro ženský sbor.

Vstup volný

Czech Ensemble Baroque Orchestra & Choir

6/4/SO/19.30 katedrála svatých Petra a Pavla Johann Sebastian Bach

MŠE H MOLL BWV 232

Michaela Šrůmová *soprán*

Piotr Olech *alt*

Lucie Karafiátová *alt*

Jaroslav Březina *tenor*

Jiří M. Procházka *baryton*

Roman Hoza *baryton*

Barbara Maria Willi *cembalo*

Peter Zajíček *koncertní mistr, housle sólo*

Stephan Katte *lesní roh*

Czech Ensemble Baroque Orchestra & Choir

sbormistryně Tereza Válková

dirigent Roman Válek

V Brně zřídka uváděná *Mše h moll* Johanna Sebastiana Bacha zazní v rámci nového abonentního cyklu The Czech Ensemble Baroque Orchestra & Choir.

Více na www.ebcz.eu

:II:RITORNELLO:II:

7/4/NE/15.00 foyer Besedního domu

VELIKONOČNÍ PROGRAM PRO DĚTI
S RODIČI

ŠPÁSY SPÁSY

aneb Hledání Ztracené Ovečky

čili Zpívaná Nedělní Škola

v Písniích Barokních Kancionálů

zpívá a hraje

:II:RITORNELLO:II:

Kateřina Ghannudi & Michael Pospíšil

*zpěv, harfa triplex, píšťaly, šalmaje, cink, dudy,
mandolína, varhánky...*

Každý z nás někdy potřebuje pomoc Podobenství, protože onen básnivý opis vidění pravdy se k pravdě dostane nejbližší. Ovčí metaforika se tak dotýká samého gruntu křesťanství, ale i etiky, oběti a lásky vůbec. Už Aristoteles radí: *Hrejte ovčím na dudy, dobře potom tloustnou!* I ten beran trkavý se přijde nechat podrbat, slyší-li kejdy. Jářku, Muzika! A ejhle, máme stáda ovčích písni dětských i národních, také ovčích písni duchovních, které kdysi „zlidověly“, paradoxně se staly „majetkem“ i velkých skupin lidí, ač byly původně určeny privátní meditaci. Zpívaly je pak kostely plné oveček :-). Nic nového pod sluncem – také naše

barokní kancionály jsou plné ovčí ohrožených, zbloudilých, hledajících, a zase nalezených, sám Beránek je Dobrým Pastýřem ... no, protože byl i Beránkem zároveň! Velikonoční příběh sám je veskrze ovčí, katolicky-evanjelický, vybereme tedy vzorek z pokladu Muziky a malým i velkým zazpíváme o spáse... Zpívat či bečet s námi může každý, tomu se totiž říká „Ritornello“!

Michael Pospíšil

Hudební Lahůdky

21/4/NE/ od 15.00 do večerních hodin Dům pánů z Kunštátu

VELIKONOCE – SVÁTKY JARA
V ALŽBĚTINSKÉ ANGLII

Pozoruhodný open-air projekt pro malé i velké v rámci koncertního cyklu *Hudební lahůdky* připomene předkřesťanské souvislosti velikonočních svátků v kontextu světských slavností alžbětinské Anglie.

Více na www.hudebnilahudky.cz

Vstup volný

Summary

22nd Easter Festival of Sacred Music: EXODUS

The theme of the 22nd Easter Festival of Sacred Music 2013 is *Exodus / exit* in its multiple sense. Easter is linked to the Exodus of the Israelites from Egypt as well as to the Jewish feast of Passover, which commemorates this event. It is this festive period on the background of which the last part of Jesus's earthly journey was set. During these festivities all believers make their pilgrimage to the Temple of Jerusalem. The Easter Festival of Sacred Music, traditionally taking place during the Holy and Easter weeks, reflects in its programme the links between the Old and the New Testaments, the central role of Psalms in Jewish and Christian liturgy as well as the themes of roots and uprootedness. Among the Czech premieres there are sacred works by Wolfgang Rihm, Salvatore Sciarrino, Giovanni Battista Aloisi and Giovanni Valentini. For the first time, the renowned vocal ensemble Singer Pur from Munich will perform in the Czech Republic. Highlights of the Festival include the rarely performed sacred pieces by Felix Mendelssohn-Bartholdy, Steve Reich's *Tehillim* (Psalms), or the spatial composition by Ondřej Štochl, commissioned by the Festival, or Händel's magnificent oratorio *Israel in Egypt*.
Vladimír Maňas, Festival Dramaturge

Sunday 24th March, 7 p.m.
Church of J. A. Komenský (The Red Church)

Pavel Haas

PSALM 29 op. 12
for organ, baritone, female choir and small orchestra,

Ivan Kusnjer baritone, David Postránecký organ

Benjamin Britten

CANTATA MISERICORDIUM op. 69
for tenor and baritone solo, chamber choir, string quartet, chamber orchestra, piano, harp and timpani

Aleš Briscein tenor, Jiří Hájek baritone

Frank Martin

ET LA VIE L'EMPORTA
for alto and baritone solo, chamber choir and chamber orchestra

Jana Wallingerová mezzo soprano
Ivan Kusnjer baritone

Ars Brunensis Chorus
choirmaster Dan Kalousek
The Czech Chamber Philharmonic Orchestra Pardubice
conductor Marko Ivanović

The opening concert introduces three unjustly neglected compositions written by prominent composers of the 20th century. *Psalm 29* written by Pavel Haas (1899–1944) in the years 1931–1932 is a sublime and mature piece, in spite of its resemblance to works of Janáček. Similar intimate characteristics can also be found in *Cantata misericordium* (1963) by Benjamin Britten (1913–1976), a paraphrase of the parable about merciful Samaritan, and in the cantata by a Swiss composer Frank Martin (1890–1974) *Et la vie l'emporta*, which is his last work. Martin copes with the inevitability of death and uses baroque verses and Luther's paraphrase of Easter sequence, which creates a moving fresco. These three pieces ordered chronologically represent a majestic psalm; a reminder of compassion as an essential requirement of human existence, and a silent triumph over death.

Monday 25th March, 7 p.m., Church of St. Augustin

Orlando di Lasso, Simon Bar Jona Madelka, Jacobus Arcadelt,
Jacobus Handl Gallus, Wolfgang Rihm, Salvatore Sciarrino
TENEBRAE (lenten motets, repentant psalms)

Vocal ensemble Singer Pur (Munich, Germany)
Claudia Reinhard soprano, Klaus Wenk, Markus Zapp,
Manuel Warwitz tenor, Reiner Schneider Waterberg
baritone, Marcus Schmidt bass

The renowned ensemble Singer Pur from Munich will perform for the first time in the Czech Republic. This group of six members, a winner of three ECHO Klassik awards, focuses mostly on music of late renaissance and contemporary music. Many prominent composers (e.g. Moody, Pärt, Rihm) have dedicated their compositions to them. As a part of this festival, Singer Pur will introduce lenten meditation in the music by Orlando di Lasso and his outstanding contemporaries – Simon Bar Jona Madelka, who lived in Pilsen and Jacobus Handl Gallus, who died in Prague. Renaissance polyphony will meet compositions by contemporary composers Wolfgang Rihm and Salvatore Sciarrino.

Tuesday 26th March, 7 p.m., Church of St. Johns
The concert is under the patronage of Italian ambassador Pasqual D'Avino.

Giovanni Battista Aloisi, Salamone Rossi, Giovanni Valentini
PSALMS AND MOTETS FOR THE HOLY WEEK
Societas Incognitorum (Brno)

vocal ensemble Yveta Fendrichová, Kateřina Šujanová,
Ondřej Můčka, Petr Julíček, Eduard Tomašík, Martin Šujan

basso continuo Jan Krejča and Katalin Ertsey theorbo,
Marek Kubát arciliuto, Marek Čermák positive organ

and harpsichord, František Dvořák violone
artistic director Eduard Tomašík

Well-known ensemble from Brno, Societas Incognitorum will perform works of early baroque Italian composers, many of them for the first time. Salamone Rossi (1570–1630), a musician from Mantova, wrote compositions based on a part of the *Song of Songs* for the local synagogue, but these beautiful motets stayed hidden in the ghetto because of the Hebrew language. Composers Giovanni Valentini (1583–1649) and Giovanni Battista Aloisi (ca1600–1665), earned their reputation thanks to their compositions published in Venice. However, both of them worked in the central Europe, the first one at the imperial court in Vienna, the other in the services of the Moravian dynasty of Dietrichsteins. The period of their creation as well as the subject of Christ's suffering predestined the mannerist character of these outstanding and unfortunately mostly unknown motets. The concert will take place in the Church of St. Johns at the monastery of the Conventual Franciscans, which Aloisi was a member of, ; it is here that he found his last place of repose, dying here in 1665.

Wednesday 3rd April, 7 p.m., Church of St. Johns

Georg Friedrich Händel
ISRAEL IN EGYPT HWV 54
Jola Kowalska soprano, Magdalena Łukawska soprano,
Łukasz Dulewicz alto, Simon Wall tenor,
Sebastian Szumski bass, Jacek Ozimkowski bass
Capella Cracoviensis (Poland, Kraków)
conductor Jan Tomasz Adamus

One of the most famous and extensive oratorios by Georg Friedrich Händel will be performed after fourteen years in Brno. This time, the Kraków ensemble of early music Capella Cracoviensis will be the one performing it. The libretto of the oratorio is inspired by the second book of Moses (Exodus) and the Book of Psalms. The story of the departure of the Izraelites from Egypt and their peregrination to the promised land is the archetype of exodus, the Old Testament parallel to the Christian Easter festival and one of the principal ideas of the 22nd year of the Easter Music Festival.

Friday 5th March, 7 p.m., Church of J. A. Komenský (the Red Church)
The concert is under the patronage of the United States Embassy.

Ondřej Štochl
...KINDNESS... LIGHT OF THE SOUL ...
spatial composition commissioned by the Festival

Steve Reich

TEHILLIM (Psalms)
for four female voices and a chamber ensemble

Romana Jedličková high soprano
Ivana Píchová lyrical soprano
Linda Nepivodová lyrical soprano
Lucie Kořínková alto

Brno Contemporary Orchestra
conductor Pavel Šnajdr

The composition by Steve Reich included in this festival seems unusual, but only at first sight. In *Tehillim* (1981) Reich turned to the Jewish tradition for the first time and set the Hebrew texts, parts of four Old Testament psalms to music. This outstanding composition will be preceded by the instrumental spatial composition by Ondřej Štochl, written specially for this festival.

Sunday 7th April, 7 p.m., Cathedral of Ss. Peter and Paul

Felix Mendelssohn-Bartholdy
EHRE SEI GOTT IN DER HÖHE
for double choir a cappella
PSALM 114 op. 51
for choir and orchestra
GLORIA
for soloists, choir and orchestra
LAUDA SION
for soloists, choir and orchestra

Martina Janková soprano, Hana Škarková soprano,
Lucie Hilscherová mezzo soprano, Jaroslav Březina tenor,
Tomáš Šelc baritone

Czech Philharmonic Choir of Brno
choir master Petr Fiala
Brno Philharmonic
conductor Andreas Sebastian Weiser

The closing concert of the festival will traditionally take place at the Cathedral of Ss. Peter and Paul. Local ensembles and a whole range of excellent soloists including the soprano singer Martina Janková will perform the less known compositions by Felix Mendelssohn-Bartholdy. Festival theme is reflected by the 114th psalm *In exitu Israel* for a choir and an orchestra. The Latin sequence Lauda Sion refers joyfully to the Last Supper as an event preceding Resurrection.

Additional programme:

Triduum

One of the seemingly marginal, but important changes concerning the Easter festival of Sacred Music is evening concerts modelled on Tenebrae. Tenebrae were ceremonies celebrated in the evenings of Spy Wednesday, Maundy Thursday, and Good Friday and they anticipated the events of the day afterwards. As the supporting programme of the festival, Tenebrae will represent a kind of evening musical meditation by connecting the unusual time and texts of lamentations and responsories, which formed a part of these ceremonies in past, set to music.

I. Wednesday 27th March, 7 p.m., Church of St. Michael

Johann Sebastian Bach
ST MATTHEW PASSION BWV 244

Eric Jansen *tenor* (Evangelist), Robert Brouwer *bass* (Jesus), Linde Schinkel *soprano*, Guja Sandholt *mezzo soprano*, Dolf Drabbels *tenor*, Michael Wilmering *baritone*

The Utrecht Student Choir and Orchestra (Netherlands)
conductor Gilles Michels

The Utrecht Student Choir and Orchestra was founded in 1945 and focused on vocal-instrumental musical pieces of Johann Sebastian Bach from the beginning. In the cycle of three years, they perform Mass in B minor, St Matthew Passion and St John Passion. This group of about one hundred musicians, including experienced soloists will present itself in Brno, as a part of their tour around Central Europe. The concert will be held in the beautiful baroque church of St Michael at the Dominican Square.

II. Thursday 28th March, 9 p.m.
Church of the Assumption of the Virgin Mary (Jesuit church)

Carlo Gesualdo da Venosa
RESPONSORIES FOR MAUNDY THURSDAY
Illegal Consort (Brno)
Ivana Pichová *soprano*, Lucie Karafiátová *alto*, Libor Komárek, Karel Viktorin, Jan Turčinek *tenor*
Jan Faltýnek *bass*, Marek Čermák *positiv organ*

The programme of the Maundy Thursday will include Responsories of Carlo Gesualdo da Venosa (1566–1611). They will be performed by the chamber vocal ensemble Illegal consort, accompanied by positive organ. Gesualdo

set the texts of Tenebrae to music in an emotive way, mirroring his madrigal experience.
Free entry

III. Friday 29th March, 9 p.m.
Church of the Assumption of the Virgin Mary (Jesuit church)

THE GOOD FRIDAY IN THE BYZANTIAN MOOD
Ivana Troupová *soprano*
Female choir Filokallia (Prague)
choir master Marios Christou

The concert of the female choir Filokallia will commemorate the events of the Good Friday and the Byzantine mission of Constantine and Metod in the chants of Eastern Liturgy.
Free entry

Saturday, 6th April, 7.30 p.m., Cathedral of Ss. Peter and Paul

Johann Sebastian Bach
MASS IN B MINOR BWV 232
Michaela Šrůmová *soprano*, Piotr Olech *alto*,
Lucie Karafiátová *alto*, Jaroslav Březina *tenor*
Jiří M. Procházka *baritone*, Roman Hoza *baritone*
Barbara Maria Willi *harpsichord*
Peter Zajiček *ensemble leader*, violin *solo*
Stephan Katte *French horn*
The Czech Ensemble Baroque Orchestra & Choir
choir master Tereza Válková
conductor Roman Válek

The Mass in B minor by Johann Sebastian Bach is rarely performed in Brno. It will be introduced as a part of a new concert series The Czech Ensemble Baroque Orchestra & Choir

Sunday 7th April, 3 p.m., the foyer of Besední dům
(the residence of the Brno Philharmonic Orchestra)

FINDING THE LOST SHEEP
The Easter programme for children and their parents
:II:RITORNELLO:II:
Kateřina Ghannudi & Michael Pospíšil
vocals, harp, whistles, shawm, cornetto, bagpipes, mandolina, organ positive...

Resumé

Sunday, 21st April, Dům Pánů z Kunštátu, 3 p.m.
EASTER – THE CELEBRATION OF SPRING
IN ELIZABETHAN ENGLAND

The unique open air project for all ages is a part of a cycle Musical Delicacies. It reminds us of the Easter celebrations before the spread Christianity in the context of secular celebrations of Elizabethan England.
Free entry

EXHIBITION VITA CHRISTI – LIFE OF CHRIST

The Diocesan Museum in Brno at Petrov is holding the exhibition, which is open to public from Tuesday to Sunday, 10 a.m. to 5 p.m. not only during the Easter Festival of Sacred Music.

22. Osterfestival der geistlichen Musik: EXODUS

Das Festival, das schon traditionell in der Karwoche und in der Osteroktav stattfindet, deutet in seinem Programm auf die Beziehung zwischen dem Alten und Neuen Testament hin. Im Gottesdienst und Gebet im Juden- und Christentum stehen im gemeinsamen Mittelpunkt die Psalmen, das Thema der Wurzeln und die Entwurzelung. Das Festival trägt das Exodus-Motiv/das Herauskommen in ganzer Bedeutung des Wortes. Ostern verweist auf den Exodus der Israeliten aus Ägypten und gleichzeitig auf die Erinnerung der jüdischen Feste Passah (Pesach). Vor dem Hintergrund dieser feierlichen Zeit, wann alle Gläubigen zum Jerusalemer Tempel pilgerten, wurde auch Christus' irdisches Leben vollendet. Im zweiundzwanzigsten Jahrgang des Festivals treten renommierte Solisten wie Martina Janková, Ivan Kusnjer oder Aleš Briscein auf. Als tschechische Erstaufführungen werden geistliche Werke von Benjamin Britten, Frank Martin, Wolfgang Rihm u. a. präsentiert. Weiter erklingen einige Stücke als Uraufführung, z. B. Komposition von Ondřej Štochl als Bestellung des Festivals. Eine weitere interessante Begebenheit ist die Wiederaufführung der Motetten der Renaissance- (Lasso, Madelka, Handl Gallus) und Frühbarock-Komponisten (Rossi, Valentini, Aloisi), einige davon nach mehr als dreihundert Jahren. Ein bemerkenswertes Kulturerlebnis bietet sowohl die Brüner Erstaufführung *Tehillim* von Steve Reich, als auch Händels Oratorium *Israel in Ägypten*. Der Höhepunkt des Kirchenmusik Festivals zu Ostern bilden die Werke von Felix Mendelssohn-Bartholdy, die nur selten auf den Spielplan gesetzt werden. Von Andreas Weiser einstudiertes Oratorium Lazarus oder die Feier

der Auferstehung wurde mit großem Erfolg im Jahr 2012 als Schlusskonzert des Festivals aufgeführt.
Vladimír Maňas, Dramaturg

Sonntag 24. 3., 19.00, Kirche J. A. Komenský (Rote Kirche genannt)

Pavel Haas
PSALM 29 Op. 12
für Orgel, Bariton, Frauenchor und kleines Orchester
Ivan Kusnjer *Bariton*, David Postránecký *Orgel*

Benjamin Britten
CANTATE MISERICORDIUM
für Tenor- und Bariton-Solo, Kammerchor und Orchester
Aleš Briscein *Tenor*, Jiří Hájek *Bariton*

Frank Martin
ET LA VIE L'EMPORTA
für Alt- und Bariton-Solo, Kammerchor und Kammerorchester
Jana Wallingerová *Mezzosopran*, Ivan Kusnjer *Bariton*
Ars Brunensis Chorus, Chorleiter Dan Kalousek
Kammerphilharmonie Pardubice
Dirigent Marko Ivanović

Im Eröffnungskonzert des Festivals erklingen drei weniger bekannte Werke von berühmten Komponisten des 20. Jahrhunderts. Das Erste von diesen, *Psalm 29* (*Bringet dem Herrn Ehre seines Namens*), des Brüner Komponisten Pavel Haas (1899–1944), folgt in vielen Aspekten die Janáček's Musik. Sowohl die *Kantate der Barmherzigkeit* (1963) von Benjamin Britten (1913–1976), eine Paraphase des Gleichnisses vom barmherzigen Samariter, als auch die Kantate *Et la vie l'emporta* (*Und das Leben hat sie bezwungen ...*), das letzte Werk von Frank Martin (1890–1974), vermitteln eine sehr ruhige und angenehme Stimmung. Martin hat sich mit der Unabwendbarkeit des Todes durch verschiedene Mittel als Barocktexte oder die Paraphase der Ostersequenz von Martin Luther auseinandergesetzt. Alle drei Stücke sind chronologisch geordnet, und zwar von majestätischer Psalmvertonung durch die Erinnerung an die Barmherzigkeit bis zum stillen Triumph über den Tod.

Montag 25. 3., 19.00, St. Augustin Kirche

Orlando di Lasso, Simon Bar Jona Madelka, Jacobus Arcadelt, Jacobus Gallus Handl, Wolfgang Rihm, Salvatore Sciarrino
TENEBRAE
(Passionsmusik 16. Jahrhundert und Gegenwart)
Vokalensemble Singer Pur (München)

Claudia Reinhard *Sopran*, **Klaus Wenk**, **Markus Zapp**, **Manuel Warwitz** *Tenor*, **Reiner Schneider** *Waterberg Bariton*, **Marcus Schmidl** *Bass*

Erstmals stellt sich in der Tschechischen Republik das Münchner Vokalensemble Singer Pur vor. Dieses sechsköpfige Ensemble befasst sich vor allem mit der Spätrenaissance- und zeitgenössischen Musik. Einige Kompositionen davon sind sogar für die Singer Pur entstanden (Moody, Pärt, Rihm). Im Rahmen des Festivals führt Singer Pur gesungene Fasten-Erwägungen auf, und zwar in den Werken des Orlando di Lasso und seiner Zeitgenossen – Simon Bar Jona Madelka aus Pilsen und Jacob Handel Gallus, der in Prag tätig war und bereits gestorben ist. Niederländische Polyphonie wird mit Werken der zeitgenössischen Komponisten Wolfgang Rihm und Salvatore Sciarrino abgewechselt.

Dienstag 26. 3., 19.00, Johanniskirche (Minoritenkirche)

Giovanni Battista Aloisi, Salamone Rossi, Giovanni Valentini
PSALMEN UND FASTENMOTETTE
FÜR DIE KARWOCHE

Societas Incognitorium (Brünn)

Vokalensemble: Yvetta Fendrichová, Kateřina Šujanová, Ondřej Múčka, Petr Juliček, Eduard Tomaščík, Martin Šujan

Basso continuo: Jan Krejča und Katalin Ertsey Theorbe, Marek Kubát Erzlaute, Marek Čermák Orgelpositiv und Cembalo, František Dvořák Violone
Leitung Eduard Tomaščík

Das berühmte Brünner Ensemble Societas Incognitorium studiert Frühbarockwerke der italienischen Komponisten ein, in vielen Fällen zur ersten Neuaufführung. Alle Kompositionen auf dem Programm har ihre Entstehungszeit stark beeinflusst; manche haben manieristischen Charakter, zu dem auch das Thema des Leidenswegs Jesu Christi verweist. Mantuaner Salamon Rossi (1570–1630) vertonte Teile vom Hohelied direkt auf Hebräisch für seine Synagoge, jedoch blicken seine prächtige Motetten in einem Ghetto lange eingeschlossen. Um fast eine ganze Generation jüngere Komponisten Giovanni Valentini (1583–1649) und Giovanni Battista Aloisi (cca 1600–1665) erwarben dank ihrer in Venedig herausgegebenen Werksammlungen ein weltweites Renommee, obwohl sie beide im Mitteleuropa tätig waren: der Erste bei dem Kaiserhof in Wien und der Zweite in den Diensten des mährischen Fürstes von Dietrichstein. Aloisi wurde Mitglied des Brünner Minoriten-Konvents, obwohl er als Pfarrer in der Nähe von Nikolsburg arbeitete. Am Ende seines Lebens kehrte er nach Brünn

zurück, um seinen Lebensabend zu genießen. Er wurde direkt in der Johanniskirche, wo dieses Konzert stattfindet, begraben.

Mittwoch 3. 4., 19.00, Kirche Johanniskirche (Minoritenkirche)

Georg Friedrich Händel

ISRAEL IN EGYPT HWV 54

Jola Kowalska *Sopran*, **Magdalena Łukawska** *Sopran*
Łukasz Dulewicz *Alt*, **Simon Wall** *Tenor*,
Sebastian Szumski *Bass*, **Jacek Ozimkowski** *Bass*

Capella Cracoviensis (Polen, Krakau)

Dirigent Jan Tomasz Adamus

Eines der bekanntesten und größten Händels Oratorien *Israel in Ägypten* kann man in Brünn nach vierzehn Jahren wieder anhören, diesmal in der Darbietung des Krakauer Ensembles für Alte Musik Capella Cracoviensis. Libretto des Oratoriums wurde durch das 2. Buch Mose (Exodus) und Buch der Psalmen inspiriert. Die Geschichte des Auszuges der Israeliten aus Ägypten und ihrer Wanderung ins Gelobte Land ist ein Exodus-Archetyp und bildet eine alttestamentliche Parallele zum Auferstehungsfest.

Freitag 5. 4., 19.00, Kirche J. A. Komenský (Roteikirche genannt)

Ondřej Štochl

...MILDHERZIGKEIT... LICHT DER SEELE...

Raumklang-Komposition
(auf die Bestellung des Festivals)

Steve Reich

TEHILLIM

für vier Frauenstimmen und 19 Instrumente

Romana Jedličková *hohe Sopran*, **Ivana Pichová** *Sopran*,
Linda Nepivodová *Mezzosopran*, **Lucie Kořínková** *Alt*

Brno Contemporary Orchestra

Dirigent Pavel Šnajdr

Es handelt sich um die tschechische Erstaufführung des Musikstück *Tehillim* vom amerikanischen Komponisten Steve Reich. Auf den ersten Blick passt dieses Werk nicht mit dem Programm des Osternfestivals zusammen. Reich wendete sich zu der judaistischen Tradition und als Erster setzte die hebräischen Texte bzw. vier Teile der alttestamentlichen Psalmen in Musik um. Raumklang-Komposition, die Reichs *Tehillim* vorkommt, hat Ondřej Štochl auf die Bestellung des Festivals geschaffen. Die Komposition sei „privates Nachdenken über die Möglichkeiten einer eigenen, individuellen,

unorganisierten und irgendwelche Anleitung entbehrenden Suche nach dem, was man unter der Nächstenliebe meint“, so Štochl.

Sonntag 7. 4., 19.00, Kathedrale St. Peter und Paul

Felix Mendelssohn Bartholdy

EHRE SEI GOTT IN DER HÖHE

für Doppelchor a cappella

PSALM 114 Op. 51

für Chor und Orchester

GLORIA

für Solisten, Chor und Orchester

LAUDA SION

für Solisten, Chor und Orchester

Martina Janková *Sopran*, **Hana Škarková** *Sopran*
Lucie Hilscherová *Mezzosopran*, **Jaroslav Březina** *Tenor*,
Tomáš Šelc *Bariton*

Der Tschechische Philharmonische Chor Brno
Chorleiter Petr Fiala
Brünner Philharmoniker
Dirigent Andreas Sebastian Weiser

Das Schlusskonzert des Festivals bietet weniger bekannte Musikstücke des romantischen Komponisten Felix Mendelssohn-Bartholdy. Das Thema des Festivals wird durch Mendelssohns Psalm 114. Da *Israel aus Ägypten* zog angedeutet. Einen besonderen Höhepunkt stellt Hymnus *Gloria* vor: Mendelssohn bearbeitete ihn sehr eigensinnig – jubelierende Passagen kontrastieren mit der ruhigen Innenfreude. Letztes Stück, lateinische Sequenz *Lauda Sion*, bindet und hebt die Ereignisse des Abendmahls und der Auferstehung wirkungsvoll hervor.

Begleitprogramm:

Triduum sacrum

Eine von vielen Neuheiten des Osternfestivals bildet die Einordnung der sogenannten Trauermetten für Triduum sacrum. Die Trauermetten als Begleitprogramm sollen einen Raum für eine gewissere musikalische Abendmeditation schaffen und zwar durch eine einzelartige Verbindung der Tageszeit mit der vertonten Texten, die früher zur Liturgie gehört haben.

I. Mittwoch 27. März, 19.00, St. Michaels Kirche

Johann Sebastian Bach

MATTHÄUS-PASSION BWV 232

Utrechts Studenten Chor und Orchester
(Niederlande)

Eric Jansen *Tenor* (*Evangelist*)
Robert Brouwer *Bass* (*Christus*)
Linde Schinkel *Sopran*
Guja Sandholt *Mezzosopran*
Dolf Drabbels *Tenor*
Michael Wilmering *Bariton*
Dirigent Gilles Michels

Utrechts Studenten Chor und Orchester (gegründet 1945) beschäftigen sich seit ihrer Gründung vor allem mit großen vokal-instrumentalen Werken Johann Sebastian Bachs. Im Rahmen des dreijährigen Zyklus führen sie die h-Moll-Messe, Matthäus-Passion und Johannes-Passion auf. Im Barockinterieur der Michaeliskirche am Dominikaner Platz stellen sich etwa hundert Musiker mit jungen, jedoch erfahrenen Solisten vor.

II. Donnerstag 28. März, 21.00, Mariä-Himmelfahrt-Kirche (Jesuitenkirche)

CARLO GESUALDO **DA VENOSA**

RESPONSORIEN FÜR GRÜNDONNERSTAG

Illegal consort (Brünn)

Ivana Pichová *Sopran*, **Lucie Karafiátová** *Alt*,
Libor Komárek, **Karel Viktorin**, **Jan Turčíněk** *Tenor*,
Jan Faltýnek *Bass*, **Marek Čermák** *Orgelpositiv*

Gesualdo (1566–1611) ließ in der Vertonung der lateinischen Texte der Trauermetten seine Erfahrungen von den Madrigalwerken spiegeln. Seine anspruchsvolle Motetten werden nach der ursprünglichen Liturgie realisiert, und zwar mit gelesenen biblischen Texten oder mit den gregorianischen Choraleintritten.
Kostenloser Eintritt

III. Freitag 29. März, 21.00, Mariä-Himmelfahrt-Kirche (Jesuitenkirche)

KARFREITAG IM BYZANTINISCHEN GEIST

Ivana Troupová *Sopran*

Frauenchor Filokallia (Prag), *Leiter Marios Christou*

Der Auftritt des Frauenchors Filokallia ermittelt durch den byzantinischen Ritus nicht nur das Geschehen des

Karfreitags, sondern auch die Vorstellung der Mission von Kyrill und Method nach Großmährischen Reich im 9. Jahrhundert. *Kostenloser Eintritt*

Samstag 6. April, 19.30, Kathedrale St. Peter und Paul

Johann Sebastian Bach

h-moll-MESSE BWV 232

Michaela Šrůmová Sopran, Piotr Olech Alt
Lucie Karaňátová Alt, Jaroslav Březina Tenor
Jiří M. Procházka Bariton, Roman Hoza Bariton
Barbara Maria Willi Cembalo
Peter Zajíček künstlerische Leitung, Violine solo
Stephan Katte Waldhorn

The Czech Ensemble Baroque Orchestra & Choir
Chorleiter Tereza Válková
Dirigent Roman Válek

In Brunn nur selten aufgeführte Messe h-Moll von Johann Sebastian Bach wird im Rahmen des neuen Abonnementzyklus der Gruppe The Czech Ensemble Baroque Orchestra & Choir realisiert.
<http://www.ebcz.eu/?do=program&program=42>

Sonntag 7. April, 15.00, Foyer „Besední dům“

„KURZWEIL MIT DEM HEIL“
oder Das Suchen eines verlorenen Schäfchens
ebenso Gesungene Sonntagsschule in den Liedern der Barockgesangbücher

... singt und spielt ...

:II:RITORNELLO:II:

Kateřina Ghannudi & Michael Pospíšil

Dieses Konzert bildet Osterprogramm für Kinder mit Eltern von Kateřina Ghannudi & Michael Pospíšil. Nicht nur für Kinder wird ein lustiges Abenteuer gestaltet. Beim Suchen eines kleinen verschollenen Schäfchens kann man überraschenderweise viele Musikinstrumente aus der Barockzeit wie z.B. Triplexharfe, Zink, Mandolinen oder kleine Orgel kennenlernen und durch den Gesang das Schäfchen zurücklocken.

Sonntag 21. April, ab 15.00 bis Abend,
Haus der Herren von Kunstadt

OSTERN – FRÜHLINGSFEST IM
ELISABETHANISCHEN ENGLAND

Merkwürdiges Open-Air Projekt für alle Kleinen und Großen im Rahmen des Zyklus *Musikalische Delikatessen* erinnert an die vorchristliche Zusammenhänge der Ostern

im Kontext der profanen Feste im Elisabethanischen England. *Kostenloser Eintritt*

AUSSTELLUNG VITA CHRISTI
(LEBEN DES CHRISTUS)

Auch während des Osterfestivals ist die **Diözese-Museum** in Brno (Petrov) mit seiner Ausstellung **Vita Christi (Leben des Christus)** zugänglich (Dienstag–Sonntag 10.00–17.00).

Sehraný orchestr **MEDIA AGE** hraje pro své klienty již osmou sezónu.

Může být přitom **HRDÝ** na práci, kterou pro ně odvádí. Jako jejich

komunikační **PARTNER** jim totiž pomáhá, aby na trhu nehráli

druhé housle. **FILHARMONIE Brno** je toho nakonec důkazem.

Přesvědčme vás, že **BRNO** na vizitce je příležitostí. www.mediaage.cz

MEDIA AGE
KOMUNIKAČNÍ AGENTURA

Světové Brno?
To jsme my!

Mezinárodní hudební festival Brno
v exkluzivním partnerství
s Vilou Tugendhat

VILLA TUGENDHAT

Filharmonie
Brno Philharmonic

ČESKÁ TELEVIZE
PARTNER VÝZNAMNÝCH KULTURNÍCH UDÁLOSTÍ

www.ceskatelevize.cz

Orchestr má tvář

Aleksandar Marković
šéfdirigent

Filharmonie Brno Philharmonic

Filharmonie Brno,
příspěvková organizace
Komenského nám. 534/8, 602 00 Brno
T +420 539 092 801
info@filharmonie-brno.cz
www.filharmonie-brno.cz

foto: Gabriela Kačavová

AUTO SALON
BRNO MOTOR SHOW

4. - 8. 4. 2013

BRNO - VÝSTAVIŠTĚ

www.autosalonbrno.cz

SDA CITA

Auto SAP SDRUŽENÍ AUTOMOBILOVÉHO PRŮMYSLU

Central European Exhibition Centre

BVV Veletrhy Brno

bachtrack

The world's leading classical listings and reviews website

ZE VŠECH NOVIN SLOŽÍTE MALÍŘSKOU ČEPICI,

ALE JEN SERIÓZNÍ DENÍK VÁM POMŮŽE, ABYSTE MĚLI I POD ČEPICÍ

MLADÁ FRONTA
DNES
STOJÍ ZA TO ČIST

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno

B | R | N | O

Festival podporují

Hlavní mediální partneři

Partneři

HUDEBNÍ FAKULTA
JANÁČKOVY AKADEMIE
MUZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ

Děkujeme za podporu

navečer
Vše, co ještě můžete zažít

Klasika pro každého

Jídlo a pití

Zábava

Kultura

Sport a relax

Kurzy

Další

www.navecer.cz